

Не Табачником єдиним

Скільки ще агентів
московської Лубянки
залишилось в
Україні?

» стор. 4

Яструб миру

Зашифрований
дзвінок із Китаю,
або На чиему боці
миротворчість
Піднебесної?

» стор. 5

Черкаська дилема: якому богу молитись?

Жителі Тального
вийшли на протест
проти московських
попів

» стор. 7

Україна молода

Середа, 3 травня 2023 року

№18 (5930)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 40,269 грн

Прогрес не зупиниш

Молоді вчені
Харкова винайшли
унікальні
матеріали, відкрили
нову планету і
розробили космічні
мінілабораторії

» стор. 3

Нещодавно в космос вирушив корабель SpaceX Dragon з двома експериментальними мінілабораторіями на борту, створеними школярами з Харкова й Одеси.
Фото з сайта suspiine.media.

■ ЗНАЙ НАШИХ!

Прогрес не зупиниш

Молоді вчені Харкова винайшли унікальні матеріали, відкрили нову планету і розробили космічні мінілабораторії

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

Днями молоді науковці НТУ «ХП» отримали премію президента України за розробку нових функціональних матеріалів. Останні складаються з кількох шарів, кожен з яких має унікальну мікро- або наноструктуру. Завдяки оптичній прозорості, механічній міцності й електричній провідності харківське ноу-хау може бути використане в багатьох галузях, включно з електронікою, оптикою й енергетиною. Цінність цих матеріалів полягає й у тому, що їх створення не потребує пошуку спеціальних технологій. Це може бути просте напilenня, нанесення або, наприклад, осадження.

Порадувала новим відкриттям і випускниця Харківського національного університету ім. В. Каразіна Ольга Заходжай. Міжнародна група, яку вона очолює, недавно відкрила нову гігантську планету. Власності останньої настільки унікальні, що можуть поставити під сумнів правильність сучасних теорій формування цих космічних об'єктів.

«Її розмір відповідає діаметру Юпітера, маса HD 114082 b у вісім разів перевищує масу Юпітера, — йдеться в повідомленні Інституту імені Макса Планка, розташованому в німецькому місті Гайдельберґ. — Поеднання цих величин важко узгодити із загальноприйнятими моделями формування планет. Рішення цієї загадки може вимагати оновлення моделей формування, щоб урахувати надзвичайно велике тверде планетарне ядро».

Українська вчена Ольга Заходжай — одна з кількох десятків дослідників у світі, хто шукає екзопланети. Оскільки подібні спостереження неможливо провести поза стінами сучасних обсерваторій, Ольга бере активну участь у міжнародних програмах і вже багато років співпрацює з німецьким інститутом ім. Макса Планка. Саме на його базі вона

Нещодавно в космос вирушив корабель SpaceX Dragon з двома експериментальними мінілабораторіями на борту, створеними школярами з Харкова й Одеси.
Фото novy.tv.

проводила згадані астрономічні спостереження в Чилі.

Останнє відкриття дасть змогу розширити інформацію про формування та еволюцію газових планет-гігантів на зразок Юпітера, Сатурна, Нептуна. «Згідно з теорією, планети формуються в дисках із газу та пилу навколо зір — залишках формування цих зір, — каже науковиця. — Проте довгий час теорія та безпосередньо відкриття планет не були пов'язані між собою. Тільки зараз ми починаємо знаходити об'єкти, які такі теорії підтверджують, — наприклад планету в системі з диском».

Цікаво, що в молодих українських науковців уже підросла і геть юна зміна. Кілька місяців тому в космос вирушив корабель SpaceX Dragon із двома експериментальними мінілабораторіями на борту. Одна з них належить учням Харківської гімназії №47, друга — Рішельєвському ліцею з Одеси.

«Це вперше в історії Мала академія наук України здійснила подібне — відправила на МКС

мінілабораторії переможців всеукраїнського конкурсу, — прокоментувала новину перша леді Олена Зеленська. — І надзвичайно показова деталь: гімназію в Харкові знищила російська ракета. Але вчитель забрав експеримент зі зруйнованого класу, тому учні все одно завершили проєкт так, аби він відповідав вимогам НАСА».

У ході своїх досліджень харківські школярі вивчали поведінку стоматологічних матеріалів в умовах мікрогравітації. А робота одеситів присвячена вирощуванню кристалів калію (III) гексаціаноферату. Завдання цього експерименту — з'ясувати, чи впливають гравітації на процес формування кристалів, їхні розміри, кількість і форму.

Паралельно школярі продовжать працювати на землі, щоб порівняти результати космічних досліджень із земними. До речі, Україна стала третьою державою після США та Канади, яка відправила шкільні експерименти до космосу. ■

■ ВТРАТИ

Жили, раділи...

Шестеро дітей з Умані вбила росія, коли вони спали у власних квартирах

Людмила НІКІТЕНКО

Шістьох дітей в Умані вбила росія 28 квітня.
Фото з фейсбуку.

Під час масованої ракетної атаки на нашу країну російські окупанти 28 квітня вдарили й по Умані, поцілившись в житловий будинок. Як повідомили «УМ» у Черкаській обласній військовій адміністрації, після того як рятувальники за 30 годин розібрали завали у під'їзді, який обвалився від влучення туди ракети, підтверджено загибель 17 дорослих і шістьох дітей — трьох дівчаток і трьох хлопчиків, мирних і невинних, яким було лише півтора, 8, 11, 14, 16 та 17 років.

Росія вбила в Умані восьмичлону Ульянку Тройчук разом із татом Романом, його дружиною Антоніною та бабусею; 11-річну Софію Шульгу та її 17-річного брата Кирила Писарева, батьки яких кілька років тому втекли сюди від війни з Луганщини; півторарічного Ваню Одайського разом із 28-річною мамою Альоною; 16-річного Олексія Лисака та його 10-річну сестричку Аліну разом із мамою Ірою, бабусею і тіткою...

«Ці діти жили в Умані, лю-

били Софіївський парк, ходили в школу, а хтось іще не доріс навіть до садочка, таким маленьким ще був. Вони займалися в гуртках, любили танці і спорт, мріяли про море, канікули, мали люблячі родини і свою кімнату в панельній стандартній багатопверхівці, яка аж ніяк не нагадувала військовий об'єкт», — такі слова написала на своїй сторінці у фейсбуці народна депутатка Ірина Герашенко, яка родом із Черкас.

За її словами, українці, які мали жити в європейській Україні, будувати її, навчатися, рости, одружуватися, продовжувати свій рід, працювати в ІТ, лікарями, в бізнесі, в держсекторі, мандрувати, жити. Але їх убила росія, абсолютне зло.

«Умань згорьована... У нашому місті люди знають один одного, якщо не особисто, то, принаймні, через одного знайомого. Це близька втрата для кожного з нас. Це невимовний біль, який відчутно в повітрі над Уманню», — гірко підсумовує уманчанка Анна Слущка. ■

Тетяна ВЕРБИЦЬКА

Вишнівецька громада на Тернопільщині — одна з небагатьох, яка обрала освіту як пріоритетну послугу для розвитку громади. У чотирьох школах повністю переобладнали ідальні та перетворили їх на інтелект-кав'ярні. Цей проєкт став можливим завдяки підтримці Програми USAID DOBRE. А згодом він отримав своє продовження, перетворившись на справжні центри дитячого дозвілля і волонтерської допомоги.

— Інтелект-кав'ярні у Вишнівецькому, Бутинському, Старовишнівецькому та Бодаківському ліцеях за останній рік стали справжніми волонтерськими центрами, — каже голова Вишнівецької громади Володимир Кравець. — Торік вони дуже допомогли нам швидко вдостать забезпечити харчуванням внутрішньо переміщених осіб, які приїхали до нас жити або перебували транзитом. Тоді допомагати з приготуванням їжі приходили не тільки кухарі, а й

■ ПРОЄКТИ

Кав'ярні з інтелектом

У Вишнівецькій громаді на Тернопільщині кардинально реформували шкільні ідальні

педагоги та батьки школярів.

Благодійні заходи проходили в сучасних інтелект-кав'ярнях і раніше. Вже доброю традицією стали шкільні ярмарки, всю вичурку з яких спрямовують на допомогу хворим дітям.

— Проєкт інтелект-кав'ярні був реалізований у нашому закладі понад чотири роки тому, — розповідає директорка Старовишнівецького ліцею Глона Миндзар. — Він був дуже потрібний, адже все обладнання в нашому харчоблоці було застаріле і зношене. Його не міняли з 1987 року, відколи була збудована школа в Старому Вишнівці. Та й нові вимоги до дитячого харчування в навчаль-

них закладах потребували урізноманітнення страв, а готувати їх на тому, що було, неможливо. Тепер же, маючи сучасні електроплити, готуємо і нагетси, і сирники, а нові марміти (різні види ємностей у ресторанній справі) досить довго зберігають приготовані страви теплими.

Розробляючи проєкт, Вишнівецька громада не зосереджувалася тільки на найнеобхіднішому, а створила план кардинального оновлення шкільних ідальень: сучасні меблі, інтернет, плазмові панелі, найновіше кухонне обладнання... За задумом, звичайні харчоблоки мали перетворитися на осередки дозвілля і розвитку, а

не тільки споживання страв. Назва «інтелект-кав'ярня» якнайкраще відобразила ідею проведення вільного часу з користю та задоволенням.

— Саме цим нас і привабив цей проєкт, — пояснює експерт із послуг місцевого самоврядування Програми DOBRE Олександр Муратов. — У цьому плані він єдиний з усіх, що ми реалізували в Україні. Взагалі небагато наших громад-партнерів обирали освіту як пріоритетну послугу. А Вишнівець запропонував не просто модернізацію харчоблоків, а зовсім новий підхід до облаштування шкільних ідальень.

Програма DOBRE допомогла меблями та обладнанням, а громада зробила сучасний ремонт у приміщеннях. Дуже приємно, що з часом проєкт вийшов за рамки свого задуму і став у великій нагоді вишнівецьчанам у скрутний для країни час.

За словами селищного голови Володимира Кравця, ще одна мета покращення освітніх послуг у громаді — привчити дітей змал-

ку, що вдома — найкраще. Адже одна з проблем Вишнівецьчини — міграція молоді в пошуку кращої роботи та заробітку. Тому впровадження наступних трьох років співпраці з Програмою DOBRE мешканці громади шукатимуть також вирішення цього питання в нових проєктах.

Тим часом модернізовані шкільні ідальні зі зручними меблями, новою технікою та стильним ремонтом якнайкраще відповідають потребам сучасної дитини та дозволяють їй відчутти, що у громаді про неї дбають.

Загалом, у Вишнівецькій громаді дуже багато уваги приділяють освітнім послугам. Тут діти, їхній розвиток, комфорт та майбутнє — у великому пріоритеті. Навіть коли постало питання оптимізації наповнення шкіл, освітні зробили його безболісним для учнів через веселий проєкт «Міняю школу». І нехай це не той напрямок, який приносить прибуток бюджету, але це величезна інвестиція у майбутнє своєї громади та її розвиток. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

■ ЧУЖІ СЕРЕД СВОЇХ

Не Табачником єдиним

Скільки ще агентів московської Лубянки залишилось в Україні?

Влада добре усвідомлює: світ знатиме про неї не те, що відбувається тут насправді, а що розкажуть репортери. І це важливо в період війни, особливо коли до влади збільшується кількість запитань навіть у тих, хто за неї голосував. Тому пропагандистське забезпечення роботи влади у війні й стало пріоритетним.

Отже, в єдиному каналі єдиних новин — єдині темники. Слова, що нічого не змінюють, але прикрашають образи «божків» Печерських пагорбів.

Так усе й продовжується. Ще з часів відомого, поцілюваного діячем, автора темників Віктора Медведчука при президенті Леоніді Кучмі.

Медведчука тут уже немає. Віддали кацапам — зберегли життя і комфорт. Хоча варто було б підчепити за причинне місце. Так само, як і ще одного «геніального» кремлівського агента, колишнього антиукраїнського міністра освіти Дмитра Табачника, котрий намагався витурити з освіти українську мову, а наразі балотується до держдуми ординського стану.

«Віцекоролі» російських спецоперацій

Те, що у 1990-х протягом кількох років він був українським «віцекоролем» і мав безпрецедентний вплив на главу держави саме тоді, коли відбувалися структура російсько-українських відносин, майже позабулося. Однак варто зазначити: коли Кучма почав почуватися повноцінним президентом і в його оточенні посилювалися позиції державників, Табачника вдалося позбутися. Його наступники могли бути проросійськими політиками — але не російськими агентами. До часу, коли у 2002 році завдяки цій серії російських спецоперацій у колишньому кабінеті Дмитра Табачника з'явився Віктор Медведчук.

І, як вказують останні події, Табачник завжди працював на Лубянку. Він прийшов у владу агентом чекістського впливу та зберіг зв'язок із «контролем». І його засвітка поряд з екснардепом, колаборантом, уродженцем Мелітополя Євгеном Балицьким — просто поява куратора біля маріонеткового керівника окупованого регіону. Ну і, звісно, шанс заробити — адже війна могла позбавити Дмитра Табачника всього того, що він накрив у масштабах України. Залишилося обікрати Мелітополь.

Про безпеку того, що Українською державою керують люди, головною метою яких є знищення цієї держави практично з перших років нашої незалежності, говорили та писали чимало українських політиків та журналістів. Із прізвиськами та доказами. І зрозуміло, що один з них — Дмитро Табачник — яскравий приклад антиукраїнської кар'єри. І коли в Москві вирішили зробити ставку на бандитів та повірили у можливість януковича, такі як Табачник стали обслуговуючим мафію персоналом.

«Я в Табачнику ніколи не сумнівався. Рідкісна падлюка. Підпрацьовує радником у Балицького і балотується до держдуми від партії путіна», — написав політик, народний депутат кількох скликань від патріотичних сил В'ячеслав Кириленко.

Але зараз варто ще раз дуже серйозно замислитися про те, яка кількість людей була розставлена в державному апараті та спецслужбах за всі ці десятиліття, як нові агенти вписувалися в улюблений українцями розвадник із «новими обличчями». Нагадаємо, Леонід Кучма у 1994 році пояснював, що його команда — це «молоді хлопці». І майже кожне «нове обличчя» залишало за собою шлейф агентури. А коли українцям було вже досить і вони виходили на вулиці, кремль знову і знову брав реванш — і ми знову чули знайоме бубоніння з парламентської трибуни: націоналісти, бандерівці, російську мову не відаємо, наша пам'ять і культура... Загалом усе те, що зараз каже путін, ми чули з нашої парламентської трибуни. Що в цей час відбувалося у кабінетах — можемо лише здогадуватись.

Хоча уже сьогодні зрозуміло, що.

Дмитро Табачник — справжній провідник русифікації та експансії «руського міра» після проголошення Незалежності України. І хоча сам Табачник не має більше можливості вдавати з себе українського політика, колективний «табачник», як і «медведчук», нікуди не подівся. Він просто чекає на закінчення війни.

І скільки їх іще тут, серед нас: і у владі, й біля неї, й на «почесних посадах» зрадників?

Хто чекає другого пришестя путіна?

Колишні «регіонали» перехрестили себе не один раз. Є вони і в «За майбаха», і в «Нашому краї» тощо. Вони пристосувались, мімікують, у дечому стишились.

А от один із найбільших розсадників проросійських сил — «Опозиційна платформа — За життя» — після початку великої війни опинилася під забороною. Тепер фракція політсила в Раді розколота на різні групи.

Що відбувається в таборі вихідців з ОПЗЖ і чи мають вони в планах залишитися в політиці? Вочевидь, так.

Ще якихось півтора року тому керівники цієї політсили намагалися на публіку всіляко демонструвати єдність. Боротьба за сферу впливу в партії і неприязнь між її членами іноді підвищували градус напруги всередині, але для збереження себе в політиці вони продовжували триматися разом, вважаючи це прагматизмом. І, схоже, прорахувалися. Тепер колишні колеги по фракції називають Медведчука «зрадником», «розчаруванням».

Лінії розлому всередині ОПЗЖ про-

Віктора Медведчука віддали кацапам — зберегли життя і комфорт. Хоча варто було б підчепити за причинне місце. Так само, як і ще одного «геніального» чекістського агента, колишнього антиукраїнського міністра освіти Дмитра Табачника.

ходили там, де розходилися інтереси неформальних груп: Бойко—Львовичкіна та Медведчука—Рабіновича—Столлара.

У Бойку та Львовичкіна був рейтинг. А у Медведчука та Рабіновича — телеканали, які забезпечували більше охоплення, ніж «Інтер» (Львовичкіна) сам по собі. До того ж ОПЗЖ боялися, що виборці не люблять «розкольників», і це сприяло від розпаду, та й похід різними таборами призвів би лише до дроблення електорату.

На виборах 2019 року партія фінішувала другою, отримавши 44 місця в Раді. А на початку 2021-го вона майже зрівнялася у рейтингах зі «Службою народу». Щоб уникати сутичок, в ОПЗЖ до лютого 2022 р. зберігалося двовладдя.

Але іноді внутрішні протиріччя все ж таки виривалися назовні.

Бойку та Львовичкіну не подобалося, що Медведчук наприкінці 2020-го — на початку 2021 року почав заміряти свій власний президентський рейтинг. А коли проти нього та його медіа — 112, NewsOne та ZiK — ввели санкції, він образився, що «Інтер» не забезпечив йому інформаційну підтримку.

Російські методички застаріли

Хоч як парадоксально, але росія самостійно зруйнувала проєкт, що вважався єдиною проросійською партією, представленою в Раді. Діяльність ОПЗЖ тепер заборонена. В СБУ вважають, що вона фактично ретранслявала офіційну позицію країни-агресорки щодо України.

Антиукраїнський ексміністр Табачник: час підправити статки на Мелітополі.

Отже, окрім того, що її фракція в парламенті розбилася на окремі групи — «Платформу за життя та мир» та «Відновлення України», — у їхній риторичі більше не зустрінеш жодних аргументів за дружбу з росією. Але їм усе ще дорікають за роботу на Москву і союз із Медведчуком. І правильно, бо про це треба пам'ятати і завжди мати це на увазі. Тому що, як показує практика, колишніх промосковських не буває.

тарії з інших фракцій пригадували, що нардепи від ОПЗЖ, які тоді прийшли на засідання, виглядали розгубленими, а дехто взагалі відмовився приїжджати через страх бути побитими.

І в команді Зеленського, і в колишньому таборі ОПЗЖ впевнені, що Москва не мала фінального плану, як організувати владу в Україні після окупації. Мовляв, кожен із кремлівських кланів любив свій сценарій та свого «гауляйтера», а «яструби» могли робити ставку саме на кума путіна.

План Б — пролетів

Навпаки, в Кремлі був чіткий план хто, де, ким має бути. Центрова фігура — Медведчук.

Одна з ідей Москви полягала в тому, щоб створити на захоплених територіях федеральний округ «Україна» та призначити Медведчука його постпредом. Інший сценарій зводився до того, що росіяни під дулом автоматів зберуть у Раді більшість, яка призначить Медведчука спікером. І відповідно — в. о. президента у разі повалення законного глави держави. Ймовірно, через те, що у перші дні Медведчук зник і все пішло не за планом, у росіян і з'явився варіант Б — Віктор Янукович. Де з'явився, там і залишився.

Наприкінці березня РНБО призупинила діяльність кремлівського тригера — ОПЗЖ, а Мін'юст та СБУ в судовому порядку домоглися її повної заборони. Їхня фракція в Раді перестала існувати. Але люди, які представляли цю політсилу, так і залишилися у складі Ради.

Бойко, Львовичкін та ще приблизно два десятки їхніх колег створили групу «Платформа за життя та мир» і закликали своїх соратників у місцевих радах піти тим самим шляхом. Столар, його бізнес-партнер Ігор Абрамович разом із кількома ексчленами ОПЗЖ та позафракційними нардепами сформували «Відновлення України». Цю групу їм допомогли зліпити члени президентської команди.

Представники влади поблажливо називають вихідців з ОПЗЖ «ліберальною опозицією».

У депутатському корпусі періодично з'являються ініціативи щодо того, щоби позбавити всіх колишніх членів фракції ОПЗЖ мандатів. Але й у керівництві парламенту, і в самій «Службі народу» кажуть, що для цього немає законних механізмів.

Тримають про запас чи на щось сподіваються? ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Нещодавня поїздка лідера Китаю Сі Цзіньпіна до росії стала однією з топових тем західних та вітчизняних ЗМІ в ракурсі російсько-української війни.

Однак також додало гострих кутів усім аналітичним конструкціям щодо наслідків зустрічі лідерів КНР та рф припущення, що Китай сам готується до війни.

Сьогодні ж Сі — знову в обіймі міжнародних новин через телефонну розмову з президентом України Володимиром Зеленським.

І якщо взяти до уваги, як довго в Києві намагалися організувати цей контакт президента України й глави КНР, як довго до цього контакту закликали західні країни і як довго Цзіньпін ухилився від розмови з президентом України, то загалом ця телефонна бесіда можна вважати важливою подією.

Водночас певна хитрість лідера Китаю Сі Цзіньпіна в цьому кроці лізе на поверхню, адже Пекін демонструє підготовку до війни. І хоч яке географічне поле бою він би вибрав, у підсумку це — протистояння зі США.

Заряд на війну

Напруга у відносинах між Америкою та Китаєм зростає з кожним днем.

Попри всі спроби Вашингтона збити градус протистояння двох наддержав, із Пекіна безперервно надходять доволі небезпечні сигнали. Китайський лідер Сі Цзіньпін, схоже, не вірить у можливість мирного співіснування з західним світом та всіма силами готується до можливої війни.

Привертає увагу те, що останні відкриті звернення китайського лідера Сі Цзіньпіна до свого народу та дії китайської влади спрямовані на посилення боєздатності своєї армії.

Західні медіа виділили чотири окремі публічні посили Сі, в одному з котрих він закликав своїх генералів «наважитися воювати».

Зокрема, Китай збільшує оборонний бюджет на 7,2%, заявляє про наміри зменшити залежність від іноземного продовольчого імпорту та вводить нові закони про військову готовність: також у планах Піднебесної — побудова нових бомбосховищ на узбережжі Тайванської протоки та створення нових мобілізаційних центрів.

Пекін оприлюднив новий закон, який дозволить китайській армії легше активізувати свої резервні сили та перевести на офіційний рівень систему поповнення бойових підрозділів у разі війни.

Схоже, конфлікт уже визначений, і політики та бізнес-лідери всього світу не можуть дозволити собі ігнорувати всі заяви та законодавчі нововведення Сі.

Орієнтований на війну «голуб миру»

За таких обставин Україну цікавить, яку саме роль та «миротворчу місію» може нести участь Китаю в припиненні терористичних дій росії на нашій землі?

Нагадаємо, напередодні візиту Сі Цзіньпіна до російської столиці міністерство закордонних справ Китайської народної республіки оприлюднило так званий мирний план з урегулювання того, що в Пекіні називають «конфліктом» в Україні.

План загалом компліментарний для російської федера-

ції. І в США, і в Європі про нього говорили не стільки як про реально можливий для врегулювання ситуації, а як про презентацію політичної прихильності Китаю до росії.

Президент України був більш стриманий в оцінці цього документа, однак підкреслив, що це був швидше не план, а «збірник думок китайського керівництва» щодо нашої ситуації.

Як ми вже зазначали, головною думкою китайського плану є необхідність скасування самої ідеї так званих односторонніх санкцій. Бо, як стверджує китайська сторона, будь-які санкції можуть запроваджуватись винятково за рішенням Ради Безпеки ООН, у якій і росія, і Китай мають право вето.

Таким чином рф могла б запобігти будь-якому економічному тиску, спричиненому її ж агресивними діями, й безкарно продовжувати нарощувати свою військову міць та знищувати Україну.

Але так чи інакше, публікація цього мирного плану сприймалась у світі як готовність Китаю взяти участь у врегулюванні ситуації. Напевне, саме тому тоді ж і з'явилась інформація, що відразу після візиту до москви лідер Китаю проведе телефонну розмову з президентом України щодо миротворчої ідеї Китаю. Але очікуваної розмови тривалий час не відбувалось.

Момент істини

Зусилля Заходу організувати цю бесіду не зупинялись. І нещодавно, перебуваючи в Китаї, президент Франції Еммануель Макрон та голова Єврокомісії Усула фон дер Ляйєн знову звернулись до Сі з пропозицією поговорити із Зеленським. Лідер КНР на цей запит відповів обережно, мовляв, розмова відбудеться тоді, коли для неї настане відповідний час і момент. Вочевидь, цей момент настав.

Отже, це була не просто розмова. Наразі відомо, що після неї Сі Цзіньпін вирішив призначити спеціального представника, котрий відвідає Київ та столиці інших зацікавлених країн, аби зануритись (або зро-

Росія може використати миротворчі зусилля Китаю, щоб зупинити український контрнаступ. І, ймовірно, саме в цьому полягає головна ідея того, що саме зараз, коли цей контрнаступ очікується як перелом у ході російсько-української війни, лідер КНР Сі Цзіньпін вирішив порозмовляти з президентом України Володимиром Зеленським.

бити вигляд) у пошуки результативних варіантів врегулювання ситуації взаємин росії та України. Звісно, для нас поняття «врегулювання» — це ні про що.

І тут доцільно поставити найважливіше запитання: а що дійсно може запропонувати Китай?

А чи можемо ми з вами вважати, що миротворчі пропозиції Пекіна дозволять йому погодитись із мирною формулою Володимира Зеленського, яка передбачає відновлення територіальної цілісності України у кордонах 1991 року?

Скепсису цьому додає, що розмова відбулась напередодні довгоочікуваного контрнаступу Збройних сил України. Тому наскільки реальними й актуальними можуть бути миротворчі зусилля КНР, якщо вони відбуватимуться на тлі інтенсифікації бойових дій між Україною та росією?

ТРУДНОЩІ ПІДТРИМКИ

Яструб миру

Зашифрований дзвінок із Китаю, або На чиему боці миротворчість Піднебесної?

Підозрілий дзвінок: Сі забалакує Зе для пу?

А чи не є будь-який контакт із КНР підштовхуванням до якихось, поки що нам не зрозумілих, перемовин між Києвом та москвою? Не виняток, за китайського посередництва.

Також імовірно посередником у таких перемовинах може бути президент Французької Республіки Еммануель Макрон, котрий, як відомо, хотів разом із Сі розробити спільний мирний план припинення війни росії проти України.

Не забуваймо, що незмінною ідеєю Заходу було надання нам якомога більшої кількості зброї та військово-економічної допомоги, аби Україна мала достатньо сильні позиції під час майбутніх перемовин з рф.

Однак, зважаючи на мирний план Китаю, беруть сумніви, що Пекін ставиться до таких

ступальні дії кожної зі сторін суперечать особливому погляду Китаю на мирний процес?

І тут знову варто нагадати Китаю, що всі бойові дії відбуваються на території України. Що йдеться про те, як виглядатиме політична мапа нашої держави після того, як — гіпотетично — вдасться досягти якихось мирних домовленостей.

Ігри в перемовини

Утім важливо й те, що сам президент рф володимир путін навряд чи бажає будь-яких мирних перемовин з Україною. Він не хоче ані перемовин, ані припинення війни. Тоді яка мета цієї телефонної розмови Сі із Зе?

Зрозуміло, що домовленості матимуть сенс, і будь-які миро-

а натомість до миру докласти зусилля КНР, додати йому часу для мобілізації власних зусиль, для того щоб потужніше запрацював російський військово-промисловий комплекс, готуючи й виробляючи більше ракет для нових атак на українські села та міста. Щоб краще підготувати мобілізованих росіян для подальшого можливого наступу на нас.

Імовірно, путін відчуває, що сьогодні його війська не можуть дати ефективний опір українському контрнаступу. І якщо цей опір дійсно неможливий, якщо російські збройні сили справді ризикують втратити частину окупованої москвою території України, то їм цей контрнаступ потрібно загальмувати, а краще взагалі скасувати. Ну а потім уже з новими силами почати новий наступ на Україну.

За такого розвитку подій Сі може просто відійти вбік і сказати, що його миротворчі зусилля не стали реальним результатом, тому що не вдалося досягти домовленості між сторонами, що не було проявів конструктиву. Головним винуватцем, за версією китайського лідера, без сумніву, буде Київ.

Росія сьогодні набагато вразливіша за Китай, особливо з погляду економічних потужностей та військової сили, лівову частку якої вона витратила під час злочинної війни в Україні. Кремлю залишається лише дражнити США за посередництва такого потужного і не менш агресивного щодо незалежних сусідів Китаю, і на цьому тлі прагнути продовження своїх намірів повного поневолення України.

В Україні ж будь-які воєнні досягнення нашої армії мають бути підтверджені політичним рішенням, але й будь-яке політичне рішення не можуть приймати та реалізовувати без очевидних військових досягнень української армії. Цю взаємозалежність необхідно усвідомлювати, щоб не програти в протистоянні з росією та її союзниками. ■

Іван БОЙКО

ТЕХНОЛОГІЇ

Без дронів не повоюєш

Бійці Нацгвардії «Трактор» та «Ван Дамм» — про роль аеророзвідки на фронті

Нинішня війна України з російськими загарбниками засвідчила нові реалії: аеророзвідка є надважливою під час проведення масштабних та локальних бойових дій. Навіть звичайні дешеві дрони, без можливості скиду гранати чи іншого боєприпасу, є важливими, а ті, що моніторять простір навколо позицій, часто мають час життя не більше 30 хвилин.

Про те, як воює аеророзвідка бригади «Рубіж» та кого чекають нацгвардійці з «Гвардії наступу» в своїх лавах, розповіли «очі» 3-го батальйону («Свобода») бригади швидкого реагування Нацгвардії «Рубіж» — 26-річний Дмитро і 21-річний Костянтин, а простіше за позивними — «Трактор» і «Ван Дамм», які нині очолюють батальйонний спецпідрозділ аеророзвідки. Цей спецпідрозділ вони самі ж і готують, і навчають.

Торгівельники та історики

Цікаво, що до повномасштабного вторгнення «Трактор» працював менеджером із продажів. Після останнього повернення з-під Бахмута перше, що зробив, — одружився з коханою Валерією. Бо відчув, наскільки тонка грань життя, тож нічого не варто відкладати на потім.

Тоді як «Ван Дамм» проміняв студентські аудиторії історичного факультету Київського університету імені Бориса Грінченка на практичне творення історії.

«Сьогодні роль дронів на війні величезна. По-перше, це розвідка, це очі. Якщо раніше для того, щоб зрозуміти, що відбувається навколо, потрібно було відправляти в тил ворога людей, розвідгрупу, то зараз ти можеш просто підняти пташку в повітря і не ризикувати життям бійців. Також це коригування вогню та можливість бачити, де наші, а де вороги. Далі інформація потрапляє до артилерії, і вона чітко відпрацьовує», — повідомляють на сайті Нацгвардії.

І додають: усім потрібно розуміти, що дронів сьогодні необхідно досить багато. Адже тривалість життя дрона на війні — 30 хвилин.

«На жаль, дрони на війні — це витратний матеріал, але за певних навичок можна мінімізувати втрати цих бортів. Хоча ці втрати все одно будуть, бо ми користуємося в більшості не військовими дронами, а апаратами цивільного призначення, для яких умови війни — це критичне навантаження, не передбачене умовами експлуатації. І тільки завдяки ентузіазму і винахідливості наших дронерів вони літають там, де за природою не мали б літати», — каже нацгвардієць Костянтин.

Три тисячі на дрони від семирічної дівчинки

Той факт, що захисникам України потрібно якнайбільше дронів, розуміють навіть діти. Семирічна донька колишньої журналістки «УМ» Наталії Позняк-Хоменко — Тетянка — вирішила всі свої заощадження, а це три тисячі гривень, передати саме дронщикам батальйону «Свобода» Нацгвардії!

«Діти — наше дзеркало. Ми можемо нічого їм не говорити, оберігати їх від війни. І все одно вони все бачать, чують — і хочуть бути схожими на нас...

Тетянка запросила до нас у гості головного дронщика

Семирічна Тетянка передала Дмитру «Трактору» 3 тисячі гривень на дрони.

«Трактор» та «Ван Дамм» на завданні.

батальйону «Свобода» Дмитра «Трактора», щоб вручити йому три тисячі — всі свої дитячі заощадження. Вона побачила, що я збираю на дрони, і теж вирішила долучитися до доброї справи», — написала у соцмережах Позняк-Хоменко. І додала: «У свої сім Тетянка, на жаль, знає про війну набагато більше, ніж хотілося б. Вона любить дивитися відео з дронів і питати: «Мамо, а що ти дивишся, дохлих м...ів?». Що їй вона каже про наших, просто Господи, сусідів, не буду цитувати... Хоча насправді це — про любов. Тетянка дуже любить свого татка, а тому хоче, щоб він якнайшвидше повернувся додому. І щоб усі його побратими повернулися додому. Щоб мама не плакала, повертаючись із чергових похоронів чи зустрічаючи знайоме фото в ФБ. А для цього потрібні дрони. Тому вона свої три тисячі віддала на дрони».

Зауважимо, що батько Тетянки — Олександр Хоменко — захищає Україну в лавах Нацгвардії і має позивний «Історик».

Його дружина додає: «Днями побачила в ФБ, як один англійський журналіст звернувся до української колеги із запитанням: «У чому секрет вашої незламності?». Як на мене, весь секрет — саме в цій любові. І бажанні бути причетними навіть у малюків».

«Дзеркальна» тактика

Бійці бригади НГУ «Рубіж» також розповіли про те, що росіяни починають використовувати нашу тактику. В них є нічні дрони, вони застосовують ВОГи-скиди, вони коригують артилерію і скидають боєприпаси. І це є реальна проблема. Єдиний вихід — йти вперед і шукати нові варіанти.

«Нам потрібне визнання аеророзвідки як окремого підроз-

Аеророзвідники під час роботи.

Захисникам України потрібно більше дронів.

ділу, що має своє командування, своє забезпечення і людей, які знають, як це працює. Коли розрахунком командує людина, яка не розуміє, як це працює, нічого доброго з цього не вийде.

У нас свого часу з Костою була війна за те, щоб нам дали свободу дій. Коли нам дали свободу — пішов результат. Коли свободи не було — особливої користі з нас теж не було. Пілоти самі мають визначати, де вони мають бути. Якщо командир визначає, де їм бути, — а він в 90% випадків не розуміє всієї специфіки справи, — толку не буде. Бо йому з погляду тактики може бути вигідно поставити розрахунок тут, але операторам це невигідно, бо вони звіди нічого не побачать», — розповідає нацгвардієць Дмитро.

Також хлопці впевнені, що

зараз нам усім потрібно докласти максимум зусиль, щоб мститися за загиблих друзів, за знищені міста і села. Вони закликають усіх умотивованих вступати до «Гвардії наступу».

«Нам потрібні і дронщики, і стрільці, і БТРщики. Нам усі потрібні. Але нам потрібні лише добровольці, ті, хто розуміє, куди він іде і для чого. Так, зараз є велика проблема з такими вмотивованими людьми. Але нам не потрібні люди, яких відправили на передову як покарання за перевищення швидкості чи якісь злочини. Передова — не виправна колонія. Але якщо людина хоче, якщо людина розуміє, що може бути корисною, — ми навчимо всього, що вміємо самі, а в майбутньому, може, ще він нас буде вчити», — завершує розповідь Дмитро. ■

ПІДТРИМКА

У насильстві завжди винен кривдник

В Україні працює онлайн-платформа, на якій зібрана повна інформація про допомогу постраждалим від насильства

Іванна ЗОЛОТАРЕНКО

14 місяців війни в Україні сформували у свідомості українців несприйняття видимого насильства — воно згуртувало волю, енергію, силу нації, і народ сказав: ми не дамо себе неволити! Це відбулося явно і миттєво з очевидним насильником. Проте нікуди не поділося насильство приховане, яке існувало й існує не тільки в нашій країні, а й у багатьох інших, розвинених, благополучних державах, з тією різницею, що в останніх давно розвивається дієва система допомоги. Та добра новина у тому, що й в Україні крига скресла: з 2015 року працює Програма UNFPA, Фонду ООН у галузі народонаселення, з протидії та запобігання домашньому та гендерно зумовленому насильству.

Одним із найпоширеніших порушень прав людини у світі є насильство проти жінок і дівчат. Вражаючі цифри наводить звіт UNIFEM, Жіночого Фонду ООН, згідно з яким кожна третя (!) жінка у світі за своє життя потерпає від якогось виду насильства. В Україні ж щороку 2 мільйони осіб страждають від різних проявів насильства. І незважаючи на це, медіа фіксують, що у нас лише близько 5% людей від загального числа звертається до поліції. Причини цього можуть критися у відсутності інформації, у хибному розумінні «хто винен», у міфологізації стосунків. Насильства, звісно, зазнають і чоловіки, особливо під час війни, проте деякі його форми стосуються жіночої статі набагато більше. Наприклад, зґвалтування, домагання, домашнє насильство, економічні обмеження тощо. Таке насильство вважається гендерно зумовленим (ГЗН).

Психологи, юристи, лікарі, соціалісти стверджують, що будь-які форми насильства є абсолютно неприйнятними. Це аксіома, це треба запам'ятати на все життя! У насильстві завжди винен кривдник. У нашому суспільстві до подолання гендерної нерівності ще далеко. Чоловіки хизуються своїм привілейованим положенням і зловживають ним. Тому у випадку ГЗН вони, швидше за все, звинувачують жінку у «провокації», а остання воліє не вчиняти скандалу і мовчить, не пише заяву до поліції. У підсумку, зло лишається не покараним, і гендерно зумовлене насильство набуває системного вигляду.

Ситуацію ускладнює те, що деякі види насильства стали настільки унормованими в нашому житті, що жінки навіть не можуть ідентифікувати в них форму примусу і сприймають це як належне. Звісно, якщо жінку побили, то все зрозуміло. Але якщо чоловік забороняє спілкуватися з друзями, ходити на навчання чи силує до «подружніх обов'язків», все не так очевидно. Багато хто навіть не здогадується, що це теж є проявами насильства.

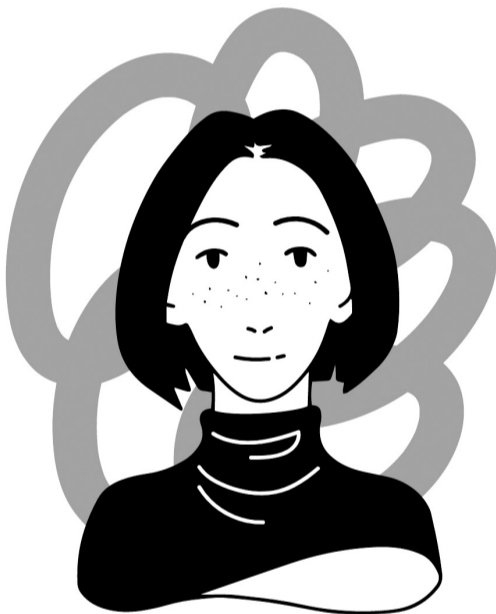

Фото з сайту [illustrator...tatia.ai](https://www.tatia.ai).

Фізичне насильство

Одним із видів ГЗН є фізичне насильство. Це побої, тілесні ушкодження, порушення психічного здоров'я, приниження гідності. Ба більше — погрози позбавити життя чи створення ситуації, яка може становити загрозу здоров'ю та безпеці. Примус до вживання алкоголю або наркотиків. Позбавлення їжі, перешкоджання відпочинку чи сну. Переміщення у межах однієї держави або за кордон із застосуванням сили, погроз чи обману.

...Тетяна часто приходила на пари із синцями і пояснювала подругам, мовляв, це косметолог невдало зробила укол, потрапила в судину — от і вигляд, неначе чоловік ударив. Подруги давно запримітили, що Тетяна із веселої дівчини перетворилася на залякану дівчиною, яке здригається, коли хтось голосно її покличе. Сумнівалися вони, вислуховуючи чергову байку про злого пса, неуважного водія, що Таня говорить правду. Якось Тетяна обмовилася, що чоловік її дуже ревнує, забороняє ходити на пари, а їй так хочеться учитися і спілкуватися з ровесниками. Таня була у відчаї, не знала, що робити. Подруги проявили не лише чуйність,

а й обізнаність. Дівчині дали контакт гарячої лінії, де вона змогла проконсультуватися з психологом і юристом, переконавшись, що життя в постійному страху призводить до низької самооцінки та бездушання, про що докладно пояснюється на сайті <https://rozirvykolo.org/vidi-nasilstva>. Так у Тані розірвалося коло домашнього насильства: фахівець пояснила їй, що її чоловік постійно вчиняв наругу, якої не заслуговує жодна людина у світі, хай там як. Не можна робити вигляд, що б'є — значить любити. Дівчині розповіли, які кроки вона має здійснити, щоб не страждати, порадили збирати докази насильства (фото побоїв, свідчення сусідів) і звертатися у поліцію. Кривдник має бути покараним.

Економічне насильство

...це один вид ГЗН. Його прояви спостерігаються в умисному позбавленні однією особою або групою осіб іншої людини житла, їжі, одягу будь-якого майна чи коштів, на які постраждалі мають передбачене законом право.

...Ліна народила за 12 років у шлюбні трьох діточок. Працювати за фахом бухгалтера не довелося. Спочатку діти малі

були, потім садочок, школа. Та й чоловік вважав, що її робота — вдома, серед каструль і підгузків. Зайвої копійки не давав на продукти, не кажучи вже про модний одяг. А коли Ліна намагалася йому пояснити, що вона молода і потребує хоча б косметики, він у відповідь кидав їй: «Ти страшна й стара. Будеш рипатися, взагалі вижену геть, кому ти потрібна». І жінка боялася піти, бо роботи не мала, досвіду не мала, грошей теж. А як годувати дітей? Та все ж наважилась дізнатися про наявні служби підтримки на сайті <https://rozirvykolo.org/sluzhby-pidtrymky> та звернутися по допомогу. Переїхала спочатку у притулок, потім звернулася до «ВОНА хаб», де їй допомогли підготувати резюме, пішла на курси. Сьогодні Ліна відкрила свою кав'ярню і як страшний сон згадує минуле.

Психологічне насильство

...це третій вид ГЗН, суть його — впливати на психіку іншої особи шляхом словесних образ або погроз, переслідуванням, залякуванням, маніпуляціями, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, неадекватність захистити себе та завдається шкода психічному здоров'ю.

...Марині заздрили всі подруги. Її бойфренд був високий, широкоплечий, спортивний інтелектуал. Їх вважали красивою і гармонійною парою. Проте нікому не спадало на думку, що з часом, лишаячись на самоті, Марина вислуховувала образи, ніби її українське видавництво уже тому другосортне, що українське, а не російське. Що ходити разом на українські вистави немає сенсу, бо там суцільна профанація, а не мистецтво. Далі — більше: думка Марини про прочитану навіть зарубіжну книжку, відвідану виставку чи концерт була неправильною, тому що протирічила думці бойфренда. Бойфренд всіляко намагався примусити Марину думати саме як він. Образи та дошкульні жарти на адресу Марини стали звучати і в колі друзів. Війна

з країною-терористом розставила все по своїх місцях, проте розрив у парі трапився раніше. І Марина відчувала спокій, що не спілкується з кривдником, не напружується, щоб гідно відбити нападку, не переживає через безпідставну критику. Її не лякала думка, що вважатиметься «кинutoю». Жінка почала шукати інформацію про прояви психологічного насильства і знайшла на сайті <https://rozirvykolo.org/vidi-nasilstva> у розділі «Корисні матеріали» багато історій цього прихованого виду насильства, яке калічить не менше за фізичне. Тому радить нікому не залишатися толерантним до цього.

Сексуальне насильство

...четвертий вид ГЗН, що свідчить про протиправне посягання на статеву недоторканість іншої людини, а також дії сексуального характеру щодо неповнолітньої особи. Цей вид насильства найчастіший у світі, він не залежить від того, чи людину зґвалтували у шлюбі, чи поза ним; примушують до небажаних сексуальних контактів; торкаються до інтимних частин її тіла проти волі; примушують до сексу з іншими людьми; примушують до збочених форм сексуальних стосунків; примушують займатися порноіндустрією чи секс-бізнесом; примушують до вагітності або абортів; примушують до спостереження за статевим контактом кривдника.

...Вікторія, молода, спортивна жінка, рано вийшла заміж, їй ледь виповнилося 18. Чоловік, набагато старший за неї, був її тренером з гімнастики і першим сексуальним партнером. До весілля у них траплялися статеві стосунки, але не дуже часто. Вікторія не те, щоб була від них у захваті, просто відсутність досвіду не давала їй зрозуміти, що саме в них не так. У першу шлюбну ніч чоловік примусив Вікторію задовольнити його сексуальне бажання у неприродний спосіб. Молода жінка розплакалась, бо не знала, що від неї вимагають, а чоловік натомість грубо зґвалтував її. Відтоді це та інші статеві акти повторювалися щонаочі, і коли Вікторія завагітніла, дуже зраділа, що

нарешті припиняться огидні тортури. Проте чоловік змусив жінку позбутися плоду, бо інакше, за його словами, він змушений буде ходити до повій. Вдруге завагітнівши, Вікторія приховувала її, поки могла. І народила дівчинку. Та відтоді чоловік прискіпливо спостерігав за її циклом і примушував кілька разів переривати вагітність. Лікарі виявилися не байдужими і порадили Вікторії звернутися до фахівців мобільної бригади соціально-психологічної допомоги. Жінка не побоїлася рішучих дій, розірвала порочне коло насильства, звернувшись по допомогу та підтримку. Контакти мобільних бригад соціально-психологічної допомоги в своєму місті можна знайти на сайті <https://rozirvykolo.org/sluzhby-pidtrymky> у розділі «Отримай допомогу».

Українські жінки — сильні і розумні, тому мають знати інструменти, якими можна скористатися, аби зло було покаране.

Усім, хто відчуває потребу у будь-якій підтримці від насильства, можна і треба звертатися по допомогу. У випадках, коли необхідно втручання поліції, дзвоніть до Національної поліції України за телефоном: **102**.

Отримати психологічну допомогу, консультацію з будь-яких питань ГЗН, дізнатися, який необхідний сервіс підтримки краще обрати можна, зателефонувавши на гарячу лінію за телефоном: **116 123** (з мобільного) або **0 800 500 335** (з мобільного та стаціонарного).

Це Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації. Тут цілодобова, безкоштовна і конфіденційна інформаційна та психологічна підтримка.

Також є Урядова гаряча лінія за телефоном: **1547**. Надає інформаційні консультації, психологічну підтримку.

Дізнавайтесь більше про види та прояви насильства, як скласти особистий план безпеки, як допомогти, якщо ти свідок насильства, а також про наявні служби допомоги та їх контакти, на сайті «Розірви коло» <https://rozirvykolo.org>. ■

Максим СТРИХА,
доктор фізико-математичних наук,
професор, дійсний член АН вищої
школи України

Удвадцять відбулися Академічні читання пам'яті засновника й першого президента АН вищої школи України, одного з піонерів вітчизняної напівпровідникової науки професора Віталія Іларіоновича Стріхи (1931—1999). Цього разу учасники зібралися в конференц-залі Української спілки промисловців і підприємців поруч із Київрадою.

Чи всі висловлюють безумовну повагу до клятви Гіппократа

На відкритті президент АН ВШ України, відомий учений у галузі системного аналізу і теорії ухвалення рішень О. Г. Наконечний нагадав: «Перші академічні читання пам'яті Віталія Стріхи відбулися в приміщенні НДІ українознавства 7 квітня 2004 року. З науковими доповідями та спогадами про вченого на них виступили геолог Микола Дробноход, ботанік Костянтин Ситник, українознавець Петро Кононенко, медик Федір Тишко, історик Володимир Сергійчук, перекладознавці Роксолана Зорівчак та Олександр Чердиченко, геолог Петро Заричий, фізики Максим Стріха та Володимир Литовченко, ботанік Володимир Чопик, фізик Василь Ільченко. Багатьох із названих чудових учених уже теж, на жаль, немає з нами. Але закладена ними традиція ні на рік не переривалася, а самі читання пам'яті Віталія Стріхи перетворилися на авторитетний науковий форум з унікальним форматом, на якому природничники, «технарі» та гуманітарії мають чудову нагоду почути одне одного».

Небагато навіть організованих державними інституціями наукових конференцій можуть похвалитися такою стабільністю — щоби проводитися у 20-й раз. «Отже, те, що ми з вами збираємося з року в рік, показує: ці читання таки цікаві й потрібні нашій академічній спільноті», — підкреслив О. Г. Наконечний. Однак уперше їх провели тоді, коли Україна веде боротьбу за своє національне виживання через повномасштабну російську агресію.

Академік НАН України, почесний академік АН ВШ України, відомий учений-гідромеханік В. Т. Грінченко виголосив доповідь на тему: «Чи все гаразд у сучасній науці?» Учений розпочав її з двох тез: 1. Проблеми сьогоденної науки є не тільки результатом її внутрішнього розвитку, а й наслідком взаємодії науки і суспільства. 2. Аналізуючи проблеми української науки, слід серйозно ставитися до світового досвіду.

Досягнення сучасної науки — величезні й незаперечні: завдяки новітнім агротехнологіям планета Земля виявилася здатною прогодувати понад вісім млрд людей, людство поставило собі на службу енергію атому, вишло в космос, розшифрувало геном людини, за рекордно стислі терміни розробило дієві вакцини проти Covid-19, і цей список можна продовжувати. Та водночас уперше головним стимулом для наукової творчості стала не цікавість дослідника, що прагнув пізнати нове (як це було впродовж століть), а пряме суспільне або державне замовлення. Уперше на цьому наголосив у своїй прощальній промові при залишенні посади президента США в 1961 р. Д. Ейзенгавер.

КОМПЕТЕНТНО

Відкриття і лакуни,

Академічні читання пам'яті засновника й першого президента АН вищої школи України Віталія Стріхи відбулися удвадцять

Віталій Стріха з дружиною і сином.

У нещодавно виданій монографії Science for Sale констатується: продаж науки є відносно новим явищем, і це явище породжує нові проблеми. Нова система наукометричних стимулів, яка утвердилася в науці, породила масове написання статей, що не мають наукової цінності, і чинить постійний тиск на вченого через гасло «Публікуйся або загинь!». Жадібність транснаціональних видавництв призвела до того, що одна стаття в Nature коштує вже 9,5 тис. євро.

Паралельно далі існує псевдонаука, а навіть у респектабельній науці без приречення «псевдо» 75% опублікованих результатів, за оцінкою експертів, ніяк не може бути верифіковано. Прочитають журнали-«хижакі», де за гроші може бути опубліковано будь-який сумнівний результат. Водночас 70% дослідників визнають, що відчувають тиск рецензентів з метою спонукати їх до цитування зайвих для статті, але потрібних для індексу цитованості рецензента робіт.

На цьому тлі помітним є розхитування моральних критеріїв науковця. За опитуванням, про-

тенціалу. Адже після 24 лютого 2022 року за кордон виїхали 7,2 млн українців, 5,1 млн з них отримали статус біженця в країнах ЄС. З урахуванням того, що нараховується ще 6-7 млн внутрішньо переміщених осіб, це означає, що війна вигнала з рідної домівки кожного третього українця.

Для збереження нашого людського ресурсу критичним є фактор часу. Процес асиміляції за кордоном проходить швидко, і вже 700 тисяч українських дітей ходять там до школи. Понад 45% українських біженців у Польщі висловлюють зараз бажання залишитися там принаймні на кілька років навіть після закінчення війни. Тому, на думку доповідача, ми повинні сьогодні боротися за кожне робоче місце в тилу не менш рішуче, аніж за кожний метр української землі на фронті.

Згідно з указом президента створено Національну раду з відновлення України. Ще в липні 2022 року в Лугано було представлено міжнародній спільноті план відновлення вартістю 750 млрд доларів. Проте цей план має

Донедавна жоден військовий виш України не готував операторів БПЛА, а сьогодні кожному пострілу артилерії має передувати аеророзвідка.

веденим у США, серед дослідників у сфері медицини у віковій групі 65+ про безумовну повагу до клятви Гіппократа заявили 70% опитаних, а в групі до 34 років таких було лише 39%. Все це, на думку доповідача, демонструє, що сучасна наука потерпає від глибоких системних проблем, вихід з яких може бути знайдено лише в діалозі науковців і суспільства.

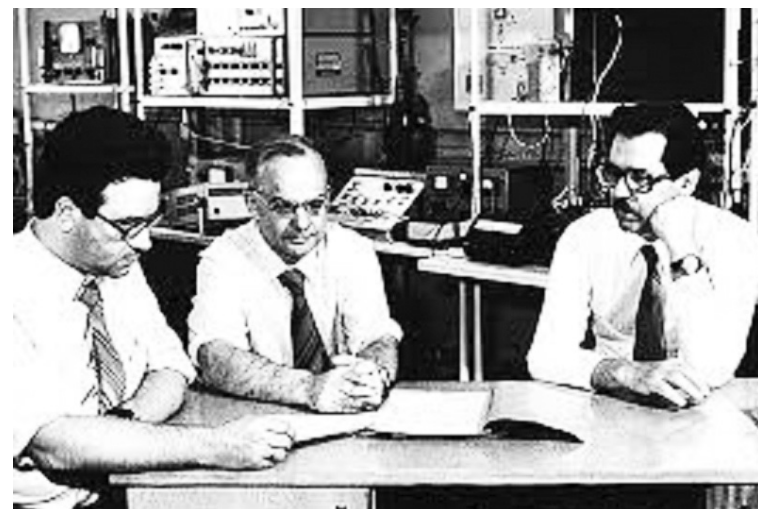
Найголовніше — збереження людського ресурсу

Президент УСПП, прем'єр-міністр України в 2001—2002 рр. А. К. Кінаха виголосив доповідь «План відновлення України від наслідків російсько-української війни». Він розпочав її з того, що на 409-й день повномасштабного рашистського вторгнення головною проблемою для майбутнього України залишається збереження її людського по-

характер «білої книги», в ньому відсутня деталізація і конкретизація. А без неї, як наголосив доповідач, реальних грошей ніхто не дасть.

Тому особливе значення, на думку А. К. Кінаха, має майбутнє засідання РНБО, на якому планується обговорити проблему стійкості національної економіки. Адже сьогодні ця економіка дає в бюджет лише 80 млрд гривень, тоді як витрати на оборону протягом того ж часу становлять 120-130 млрд гривень. Отже, ми зараз виплачуємо зарплатню бюджетникам і проводимо соціальні виплати винятково за рахунок міжнародної допомоги.

Для розробки реалістичного плану відновлення критичне значення, на думку доповідача, має взаємодія з науковцями. Тому УСПП сьогодні підтримує постійний зв'язок з ученими

Віталій Стріха з колегами, 1980 р.

Президент АН Борис Патон вручає молодому доктору наук Віталію Стрісі Державну премію УРСР у галузі науки і техніки за монографію «Електронні явища на поверхні напівпровідників». 1970 р.

НАН та АН ВШ України в пошуках правильних, науково обґрунтованих рішень.

Нова хвиля діаспори — прагматична

Академік НАН України, почесний академік АН ВШ України, визначний учений-астроном і громадський діяч Я. С. Яцків виступив із повідомленням «Взаємодія з науковою діаспорою: досвід і потенціал». Він розповів, як іще в 1990 р., до проголошення незалежності України, при АН УРСР за його ініціативи було створено Міжнародний центр з науки і культури для зв'язків з науковою і творчою діаспорою. За понад 30 років діяльності цей Центр здійснив багато важливих ініціатив. Серед них — «Універсал» (зі встановлення меморіальної дошки на фасаді київського Будинку вчителя до 80-річчя Центральної Ради), «Елітарна світлиця», «Славетні імена науки України», «Українські вчені за кордоном: перспективи співпраці й повернення», «Україністика в Віденському університеті» тощо.

Але доповідач наголосив: з перебігом часу наукова діаспора (як і діаспора взагалі) сильно змінилася. Він починав роботу з нащадками тих, хто емігрував після поразки визвольних змагань, і з тими, хто опинився на Заході після Другої світової війни. Ці люди були жертвовні й ентузіастичні. Нова хвиля діаспори складається з тих, хто виїхав уже з не-

залежної України. Вона молода й прагматична. Але з нею теж потрібно системно співпрацювати, особливо в сьогоденних умовах протистояння з російським агресором.

Питання науковців-військовиків

Академік АН ВШ України, генерал-лейтенант, учений-правник В. А. Тимошенко презентував своє бачення теми «Новітні війни і збройні конфлікти». Він наголосив: сьогодні можна виокремити понад 25 різновидів різних гібридних, кібер- чи проксівоєн. Новітня зброя поєднується з новітніми технологіями впливу на свідомість та підсвідомість. Як наслідок, новітні конфлікти потребують значно кращого рівня підготовки військовослужбовців. Старий досвід при цьому часто не спрацьовує. Стрімко з'являються нові спеціальності. Досить навести один приклад: донедавна жоден військовий виш України не готував операторів БПЛА, а сьогодні кожному пострілу артилерії має передувати аеророзвідка.

Тому головне для науковців-військовиків питання полягає в тому, як переформатувати військову освіту. Над вирішенням цього завдання вчені з наукового відділення національної безпеки АН ВШУ України, яке очолює доповідач, працюють разом із фахівцями Генштабу та Міноборони.

Академік АН ВШ України, генерал-лейтенант і засновник

КОМПЕТЕНТНО

ДОСВІД ТА АНАЛІЗ

Викладачі кафедри фізики напівпровідників (1979 рік), праворуч у першому ряду — Віталій Стріха.

спеціалізованого «Альфа» В. В. Крутов виступив з доповіддю «Роль науки та освіти у розв'язанні сучасних проблем соціально-психологічної та медичної реабілітації». Він наголосив: проблема реабілітації (відновлення ментального і фізичного здоров'я) після нашої перемоги стане центральною для всього суспільства. На жаль, традиційні технології реабілітації, які застосовуються зараз, ефективні в кращому разі на 20%. Сьогодні АН ВШ України створила разом з УСПП Міждисциплінарний центр, який повинен опікуватися цими питаннями. Навколо цього центру вже виникає консорціум із залученням установ НАН, НАПН, НАМН, МО, СБУ, бойових структур. Триває робота над інноваційною стратегією соціально-психологічної та медичної реабілітації. Ця стратегія розглядатиме кожного пацієнта (який досі сприймався винятково як об'єкт зовнішньої дії) активним суб'єктом, відповідальним за відновлення власного здоров'я. Для цього пацієнт повинен здобути необхідні знання про власні можливості в ході такого відновлення.

Бойовий досвід доктора історичних наук

Доктор історичних наук С. А. Леп'явко, відомий фахівець з історії Сіверщини доби Речі Посполитої та Гетьманщини, цього разу розповів про оборону Чернігова в лютому-березні 2022 року, активним бойовим учасником якої довелося бути йому самому. Ще об 11 вечора 23 лютого, за кілька годин до початку повномасштабного вторгнення, було створено Штаб оборони Чернігова. В його розпорядженні спершу було 200 бійців.

Масована роздача всіма силовими структурами зброї добровольцям привела до того, що надвечір 24 лютого цих бійців стало вже тисячу, а через тиждень — сім тисяч. Ці бійці були надзвичайно патріотичними й мотивованими (наприклад, один із добровольців добрався до Чернігова 100 км на велосипеді з Семенівки через російські блокпости). При цьому 70-80% роботи із забезпечення оборони й поточної життєдіяльності міста здійснювали волонтери. Протягом усіх 37 днів оборони всі захисники міста були одягнуті й нагодовані. Проблемою була лише нестача зброї (захисники обложеного Чернігова заздрили киянам, де, за поширеною кимось легендою, кожний начебто мав персонального «джавеліна»).

Доповідач наголосив: військове значення того, що Чернігів вистояв, було надзвичайно високим. В іншому разі 20-30 тисяч озброєних рашистів могли б до-

лучитися до удару на Київ, піти на Черкаси й Полтаву. Але героїзм оборонців Чернігова зірвав плани російського бліцкригу на Лівобережжі.

Й аналіз «Слова про Ігорів похід»

Академік АН ВШ України, відомий учений-агротехнолог В. П. Лисенко розповів у доповіді про смарт-технології для автоматизації складних біотехнічних об'єктів (БТ). Такі БТ (птахофабрики, тепличні комбінати, елеватори тощо) працюють в умовах невизначеності (неможливо точно передбачити погоду чи рівень інсоляції). Від 20% (птахофабрики) до 80% (квіткові господарства) собівартості продукції БТ складає електроенергія. Тож метою є створення такої системи автоматизації, яка б знизилася вартість енергетичної складової.

На допомогу фахівцям Національного університету біоресурсів і природокористування прийшли теорія збурень, теорія ухвалення рішень, технології нейронних мереж. Використовуючи їх, вони навчилися моделювати природні невизначеності й ухвалювати необхідні управлінські рішення. А відтак їхня розробка має велике значення для аграрного сектору України.

Академік АН ВШ України, відомий учений-історик та археограф Г. В. Папакін виступив з доповіддю на тему «Актуальні проблеми сучасної археографії і джерелознавства». Він наголосив: джерелознавство є основою для всієї соціогуманітаристики. Сьогодні тут дедалі більше відходять від вивчення джерела в рамках тільки однієї науки. Наприклад, аргументом на користь автентичності «Слова про Ігорів похід» є не тільки історичний чи лінгвістичний, а й природознавчий аналіз пам'ятки (встановлення відповідності згаданих у ній представників фауни і флори реальній ситуації кінця XII століття).

Сьогодні в планах загарбників — або повна руйнація всіх наших пам'яток, або присвоєння їх собі. Тому особливого значення набуває завдання промаркувати всю нашу спадщину як українську. Тоді сам собою розв'язується міф про «тисячолітню росію». Доповідач коротко окреслив план такої «археографічної мобілізації» — від ретельного оприлюднення й опрацювання всіх наших джерел XIV—XVI століть і до актуалізації праць наших учених-класиків XIX століття, які сьогодні незаслужено призабуті. Окремим важливим завданням є формування джерельної бази для майбутніх дослідників російсько-української війни.

Деконструює хижачькі людиноненависницькі міфи держави-агресора

Академік АН ВШ України, відомий учений-іспаніст О. В. Пронкевич представив у доповіді розроблену ним разом із колегами з Українського католицького університету (м. Львів) міждисциплінарну магістерську програму «Майбутнє спадщини» — як спробу відповіді гуманітаріїв на виклики часу. Повномасштабне російське вторгнення в Україну різко підвищило суспільне значення вітчизняної гуманітаристики. Адже вона не лише деконструє хижачькі людиноненависницькі міфи держави-агресора, а й формує новий український порядок денний для всього світу. На жаль, наявні сьогодні освітні наукові програми затиснуто здебільшого у вузьких рамках певної конкретної спеціальності, на той час як доба ставить потребу підготовки фахівців-гуманітаріїв широкого профілю.

Презентована нова магістерська програма пропонує свої відповіді на ці виклики. Вона ставить у центр уваги поширення образу України у світі, сприяє створенню нової освітнянської філософії

на засадах інтегративності та подолання кризи гуманітаристики. Важливо, що програма покликана формувати нового гуманітарія широкого профілю, що володіє базовими науковими та практичними компетенціями. У програмі зникає ідея вузької спеціалізації, вона вчить мислити і діяти, базуючись на парадигмальному синтезі.

Академік АН ВШ України І. О. Анісімов, президент Українського фізичного товариства і водночас автор відомих праць з історії мистецтва, виступив з доповіддю «Диференціація частин Софії Київської за їхнім первісним архітектурно-художнім оформленням». Він нагадав: Софія Київська є найвизначнішою пам'яткою нашої культурної спадщини, і водночас — невичерпним джерелом для її вивчення. Цій пам'ятці присвячено понад тисячу наукових розвідок. І водночас вона приховує ще багато таємниць.

Внутрішній простір собору дуже складний, і тому щодо нього досі є чимало різних інтерпретацій. Дослідник, зокрема, зупинився на місці «криторського портрета» в системі розписів собору. Він звернув увагу на те, що цей портрет членів княжої родини є продовженням фресок «євангельського циклу». Це унікальна риса нашої Софії, бо в жодній візантійській пам'ятці такого немає. І водночас це спостереження працює на користь «традиційної» реконструкції криторського портрета — з фігурою Христа на втраченій нині арочній стіні навпроти Оранти.

Дослідник зробив іще низку піонерських спостережень і припущень. Характер розписів приміщень під хорами дозволив йому реконструювати місця, де під час служби Божої за княжої доби перебували жінки, а де — чоловіки. Нові спостереження дозволили увести зовнішні галереї собору (замуровані під час реконструкції доби бароко) не як проєдині простори, а як проєдиність комір, розділених аркушами (отже, й цей розгортаюваний численними зображеннями вигляд собору в XI столітті потребує корекції).

У загальній дискусії, що розпочалася після доповідей, академік АН ВШ України, відома учена-лінгвістка О. П. Воробйова (яка перебувала в конференц-залі УСПП) та академік АН ВШ України, відомий учений у царині педагогіки та психології І. М. Хом'як (який у числі ще кількох десятків учасників брав участь у читаннях дистанційно, зі стін Острозької академії) наголосили: міждисциплінарні читання пам'яті В. І. Стріхи вкотре підтвердили свою важливість і потрібність як унікальний майданчик для спілкування академічної спільноти. А президент АН ВШ України О. Г. Наконечний у заключному слові висловив упевненість, що наступні XXI читання відбудуться через рік, уже після нашої Перемоги. ■

СЛОВО ПРО ПАТРОНА

Революційне значення для розвитку НВЧ електроніки

Оскільки читання стали двадцятими і ювілейними, академік АН ВШ України фізик Максим Стріха зробив меморіальну доповідь пам'яті свого батька Віталія Стріхи «Від теорії контакту метал-напівпровідник із зазором — до створення тунельного сканувального мікроскопа». Науковець нагадав: базовий елемент сучасної електроніки — р-п-перехід, здатний пропускати струм в одному напрямку і не пропускати в другому, — відкрив у Києві на початку 1941 р. В. Є. Лашкар'єв. На основі двох р-п-переходів через 10 років було створено перший біполярний транзистор, який не лише приніс трьом американцям — Джону Бардіну, Вільяму Шоклі та Волтеру Браттейну — Нобелівську премію 1956 року, а й, без перебільшення, змінив життя людства, давши старт стрімкому розвитку електроніки.

Недоліком р-п-переходу залишалася, однак, нездатність працювати на високих частотах. Тому після закінчення в 1955 році радіофізичного факультету Київського університету В. І. Стріха почав працювати під керівництвом В. Є. Лашкар'єва над вивченням значно більш високочастотних діодів на основі контакту метал-напівпровідник. У 1960-ті молодий український фізик уперше у світі побудував теорію роботи таких пристроїв з урахуванням тунельного (забороненого в класичній фізиці) струму через вакуумний зазор, який неминуче залишається між металом і напівпровідником.

Ця його робота (вперше надрукована у «Віснику КДУ» в 1967 р. і передрукована в англійському спеціалізованому «Українському фізичному журналі» за 2008 р. серед 35 кращих робіт українських фізиків за всі роки) мала революційне значення для розвитку НВЧ-електроніки. За неї молодий доктор наук В. І. Стріха став у 1970 р. одним із перших лавреатів щойно заснованої Державної премії України в галузі науки і техніки.

А в 1981 р. Герд Бінніг і Генріх Рорер створили в швейцарській філії IBM тунельний сканувальний мікроскоп (ТСМ), який уможливив подальший стрімкий розвиток нанотехнологій на межі двох тисячоліть. У його основі — тунельний струм між металевим вістряем і провідною поверхнею, формулу для якого вперше отримав В. І. Стріха. Творці ТСМ заслужено отримали Нобелівську премію з фізики 1986 року.

А самого В. І. Стріху було в 1988 році увосьме не обрано до відділення фізики АН УРСР — незалежний університетський професор, який стояв осторонь від боротьби академічних «партій» і не мав впливових покровителів, був там нікому не потрібен. Ще через чотири роки В. І. Стріха ініціював створення АН вищої школи України — структури, побудованої, як він вірив, на справедливих наукових принципах. Її президентом він лишився до останніх днів свого життя.

■ НАШІ ГРОШІ

Усім — 36,6!

Курс американського долара в Україні має закріпитися на новій, нижчій, позначці, а інфляція знижується

Олег ГАНСЬКИЙ

Найближчим часом курс іноземної валюти в нашій державі може ще трохи знизитися і закріпитися на нових позначках. Скажімо, долар на готівковому ринку має коштувати 36,6 гривні. Це головний сценарій, який запропонували фінансові аналітики.

Так, інвестиційний банкір Сергій Фурса вважає, що до кінця весни значних змін у вартості долара не варто очікувати. Сьогодні валютний ринок стабільний, міжнародна допомога дозволяє поповнювати резерви НБУ. А факторів, які негативно впливали б на курс, немає.

При цьому банкіри стверджують, що зараз відбувається процес поступового вирівнювання офіційного та готівкового курсів долара. Різкої зміни не буде, але поступово стабілізація вони очікують уже найближчим часом.

Утім, на думку аналітиків, існують два фактори, які можуть негативно вплинути на вітчизняний валютний ринок. Перший — зрив зернових угод із боку РФ. Другий — військова ескалація. Обидва сценарії на даний момент вважаються малоімовірними.

Тим часом аналітики зазначають: попит на валюту в Україні вивав і банки скоротили обсяги її завезення до нашої країни. Як повідомляють в НБУ, обсяг готівкової іноземної валюти, яку банки ввезли

до України у березні 2023 року, становив 770 млн доларів. Це на 91,6 млн доларів менше, ніж у лютому (861,6 млн доларів). Максимальне значення було зафіксоване у лютому минулого року, коли до України ввезли еквівалент понад 1 млрд доларів різними іноземними валютами. Також, за даними НБУ, в березні з України вивезли 36 млн доларів, що на 5,3 млн доларів більше, ніж у лютому.

На тлі цієї тенденції Національний банк очікувано ухвалив рішення зберегти облікову ставку на рівні 25%. Як пояснили в регуляторі, таке рішення підтримує ефекти від попередніх заходів з посилення привабливості гривневих активів, дозволить надалі забезпечувати стійкість валютного ринку та підтримати сталий тренд на зниження інфляції. Крім того, згодом це дозволить пом'якшити найбільш обтяжливі валютні обмеження.

Інфляція в нашій державі, згідно з аналітикою НБУ, стрімко знижується, проте через вплив війни ціновий тиск залишається високим. Цікаво, що інфляційні процеси в українській економіці знижувалися навіть швидше, ніж це прогнозував Нацбанк, і в березні цей показник сповільнився до 21,3% у річному вимірі. Головна причина — достатня пропозиція продовольства та пального, а також швидке відновлення енергосистеми після російських атак. Крім того, на тлі припинення «друку гривні», зміцнення

Якщо гривня й надалі зміцнюватиметься, валютний курс можуть зробити не настільки вже й «таємним».

Фото з сайту gudvil.com.ua.

курсу гривні та підвищення привабливості гривневих активів поліпшилися інфляційні очікування.

Скептики при цьому зазначають: сьогоднішні показники — це не стільки успіхи економіки, скільки величезний провал в економіці за попередній період, із яким ми порівнюємо сьогоднішню динаміку. При цьому тиск на витрати бізнесу зберігається, зокрема через складнощі з налаштуванням логістики в умовах війни.

Тож інфляція за підсумками нинішнього року, на думку НБУ, становитиме не 18,7%, а 14,8%, а в наступні роки повернеться до однозначного рівня: у 2024 році — до 9,6%, а в 2025 році — до 6%. Імовірно, знижуватиметься вона й надалі, зокрема через дешевші енергоносії, стриманий внутрішній попит та вплив монетарної політики. НБУ й надалі передбачає зменшення безпечних ризиків як основне при-

пущення прогнозу інфляції. Воєнні ризики при цьому залишаються, передусім — ризик тривалої та інтенсивної російсько-української війни, яка означатиме вищі потреби бюджету, а також генеруватиме супутні ризики (повільніше зниження світової інфляції, подальші руйнування інфраструктури, перешкоди в морському експорті).

Надалі ж облікову ставку — експерти постійно наголошують, що, надто висока, вона заважає розвитку банківського кредитування і розвитку бізнесу — можуть трохи знизити. Зробити це зможуть ближче до кінця цього року. Водночас навіть за такого сценарію монетарні умови залишатимуться достатньо жорсткими з огляду на подальше сповільнення інфляції, поліпшення інфляційних очікувань та, відповідно, збереження високої реальної доходності гривневих інструментів. ■

■ МЕДІА ДЛЯ МАС!

Багато води вже збігло по Дніпру

Повернемо грамотність на українське радіо!

Олександр КОСОВЕЦЬ, член Вченої ради Українського географічного товариства, член Національної спілки журналістів України, Руслан РЕВЯКІН, перекладач з англійської та арабської мов

Українське радіо завжди було взірцем української мови. І не тільки. Вагомий внесок у здобуття Україною Незалежності зробила програма «Незалежність», яка звучала на першому каналі радіо у 1990-х роках. Причому звучала не тільки в етері, а й через так званий «брехунець», який бубнів практично на кожній кухні. Там не тільки лунали полум'яні промови письменників та депутатів 1-го скликання, а й у новинах звучала правильна українська мова у виконанні дикторів, зокрема Ігоря Мурашка, Петра Бойка, Світлани Горлової, Олени Коваленко та інших.

Пройшли роки, Україна здобула незалежність, яку нині відстоює кров'ю своїх воюючих на сході. Змінилося і Українське радіо, на жаль, у гірший бік. Замість дикторів етер заповнили напівграмотні ведучі, які навіть не знають, де поставити правильно наголос (наприклад: ПОдушки замість подУшки, гРАблі замість гРАбЛІ). Особливо ця проблема загострилась після 24 лютого 2022 року, коли розпочався так званий «Об'єднаний марафон телевізійних каналів», який цілодобово звучить на першому каналі Українського радіо.

Питання мови було, є і, сподіваємося, буде актуальне завжди. Тішить той факт, що громадяни нашої держави все більше і більше розмовляють українською, про що свідчать результати соціологічних опитувань. Є таке поняття, як мова, — ідентифікатор нації, доки живе мова — живе відповідна нація.

Не позбулись остаточно впливу російської мови, провідники якого намагались максимально зближення сусідніх мов, зокрема було навіть заборонено термін «Чумацький віз» і замінено на «Велику Ведмедицю».

Зникли з української мови відсотки, проте з'явилися проценти. І донині існує Державне казначейство, хоча понад 100 років тому існувала Державна скарбниця.

Ми дуже поступово позбавляємося впливу російської мови. Натомість завдяки поколінню «юних грантоїдів» мимохіть наповнюємо мову в більшості випадків недоречними англіцизмами. Дуже смішно чути, коли недоречно звучать такі запозичені слова з англійської: локація — замість місце розташування (знаходження), донат — замість пожертва, матеріальна (фінансова) допомога, дедлайн — кінцевий термін виконання чогось, челенж — змагання, наратив — популярна (актуальна) тема для обговорення, слот — частина, розділ.

Окрема проблема — повторюваність слів, а то й десятки,

як це було з програмами Юрія Шаповала, про що слухачів не попереджають. Останній приклад: інтерв'ю з ученим-гідрологом стосовно весняної повені, що звучало у прямому етері вранці 19 квітня і на той час було актуальним. Минуло дві доби, і рано-вранці 21 квітня по радіо знову звучить те саме інтерв'ю, причому ведучий попереджає слухачів, що воно іде у прямому етері. Але, як казав грецький філософ Геракліт: «В одну річку неможливо увійти двічі», причому навіть під час весняної повені. За два дні дуже багато води збігло по Дніпру. Гідрологічна обстановка змінилась, але про повтор слухачів так і не попередили, тому інтерв'ю значною мірою втратило актуальність.

Невже працівники радіо і їхні керівники не знають відому приказку? «Дорога ложка до обіду». Тож перед кожним повтором актуальної передачі має бути зазначено: «Звучить у повторі». В окремих випадках доцільно вказати дату першого виходу в етер.

Узагалі питання повторів має зацікавити і працівників Рахункової палати, які мають контролювати ефективність використання бюджетних коштів, адже радіо фінансується за рахунок державного бюджету.

Якщо на радіо не знають, чим заповнити етер, то пропонуємо повернути до нього інформацію про астрономічні та кліматичні параметри у столиці, які звучали щоденно вран-

ці протягом десятків років і привертати увагу слухачів. Також організації державної гідрометеорологічної служби готові надати на безоплатній основі актуальну інформацію про стан довкілля в Україні на основі результатів спостережень на стаціонарних постах, а не випадкові виміри непрофесійних аматорів, які звучали в етері у 2021-2022 роках і викликали у фахівців справедливе здивування. І тільки війна припинила цю дезінформацію слухачів.

Один із поважних ведучих Українського радіо закликає його слухачів продовжувати слухати радіохвилю фразою «не перемикайтесь». Що означає цей вислів — нам незрозуміло. Тут доцільно вжити зрозумілий заклик: «Не перемикайте!», тобто «Залишайтеся на обраній частоті».

Зі швидкістю степової пожежі поширюється беззмстовний вислів «менше з тим», автори статті так і не змогли зрозуміти його зміст.

Стосовно авторів, то вони належать до різних поколінь, мають відмінні освіти, у дитинстві спілкувались різними мовами і належать до різних національностей. Але нас об'єднує одне — щира любов до української мови, яка, зрештою, в Україні стала єдиною державною.

Тож пора свідомій національній інтелігенції, народним депутатам звернути увагу на висвітлені проблеми і повернути грамотність на українське радіо, а заодно й в інші засоби масової інформації!

Перемога над московитами без наведення ладу в засобах масової інформації, зокрема у радіопросторі, не закріпить остаточно перемогу Українського духу над представниками «руського міра». ■

■ ОГОЛОШЕННЯ

У зв'язку з прийняттям 10.07.2018 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» та відповідно до ст. 13 цього закону, а саме:

У разі, якщо до 1 січня 2025 року власник невитребованої земельної частки (паю) або його спадкоємець не оформив право власності на земельну ділянку, він вважається таким, що відмовився від одержання земельної ділянки.

Враховуючи викладене вище, колишнім робітникам КСП «Артеміда» м. Калинівка, Калинівського району Вінницької області з 05.03.1992 — 31.12.1994 рр. або їх спадкоємцям слід звернутися до ГО «Спілка колишніх членів колективного сільськогосподарського підприємства «Артеміда».

Необхідно надати наступні документи:

- Паспорт та ідентифікаційний код.
- Трудову книжку.
- Свідоцтво про смерть та документи, що підтверджують право на спадщину (для спадкоємців).

Контакти для зв'язку:

Подоліничук Федір Федорович — Голова ГО «Спілка колишніх членів колективного сільськогосподарського підприємства «Артеміда».

Тел. +38 (067) 208-62-81
E-mail: fedorenko.aq@gmail.com

Адреса: Вінницька область, Хмельницький район, м. Калинівка, вул. Порика В., будинок 6.

Документи приймаються протягом 30 календарних днів із дня публікації цього оголошення.

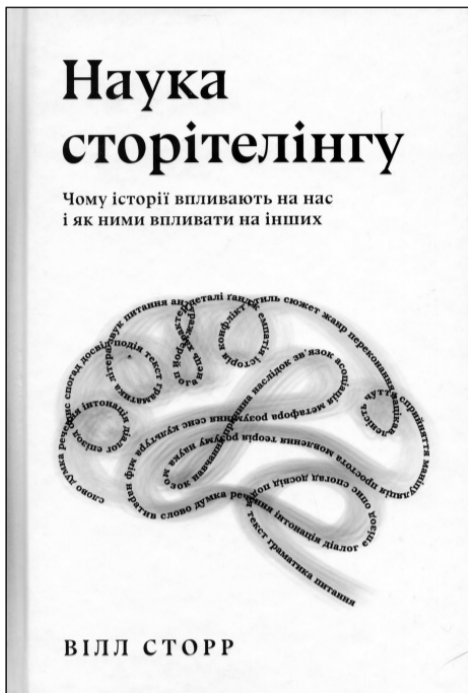

Костянтин РОДИК

■ НОМІНАНТ

Літературознавство

Від підсвідомості

був уважний на уроках літератури, а потім підовчився на «літмайстерності», «може так написати текст журнальної реклами ребристих презервативів, що той звучатиме, як Велика хартія вольностей». Але ж це не про письменство?

Проте школи сторітелінгу ширяться нині Україною зі швидкістю пожежі. Записуються до них — на платній основі — сотні таких самих хлопчиків-дівчаток, які творили першу хвилю «письменницької моди». Чи це погано? Аж ніяк. Про презервативи теж треба вчитися писати. А взагалі ці сторітелінгові інкубатори — ті самі шкільні уроки літератури, впроваджені талановитими педагогами, не скутими міносовітніми дурницями. Така собі реабілітація шкільного курсу літератури. Сподіваюся, більшість викладачів послуговується принципом Кінга: «Я вважаю, що всім, хто вживає вираз «це так кльово», треба ставити в куток».

Під цим оглядом вельми прикметною є книжка британського журналіста, який перекваліфікувався на викладача «літературної майстерності», Вілла Сторра «Наука сторітелінгу» (К.: Наш формат, 2022). Формально це посібник з того, що і як треба писати потенційним письменникам, тут навіть є тести й оцінювання. Та насправді це дуже добрий виклад основ літературознавства, яких так бракує у звичайній школі. Сторр цікавий не як коуч, а як літературознавець, здатний зацікавити читача справді детективним поглядом на твори, що стали класикою: Гомер, Аристотель, Шекспір, Дікенс, Флобер, Пруст, Камю, Орвелл, Буковські, Зюскінд, Ролінг, Ішігуро, Барнз — це цікаво читати навіть обізнаному читачеві. Сторр пропонує читачеві «ключове питання: хто такий той Стівен? Ким він врешті-решт стане?». Неважливо, до якого твору він апелює, важить, що це — чи не головне питання критики як такої.

Проте навіть не ті яскраві літературознавчі спостереження приваблюють до книжки, хоч і їх було би досить. «В історіях правда спливає на поверхню», — пише Вілл Сторр. Яка саме правда і на яку поверхню — пробує він відповісти, залучаючи новіт-

■ РЕЙТИНГ -2022: ХРЕСТОМАТІЯ

Топ крайнього літературно-книжкового сезону (рейтинг: сума набраних балів поділена на кількість експертів). Результати двох інших підномінацій «Хрестоматії» — на нашому партнерському сайті «Буквоїд».

Літературознавство / критика

1.	Григорій КОСТЮК. Вибрані праці у 5 томах. Том 2: Літературознавство. Критика. — К.: Смолоскип, 830 с. (п)	94,86
2.	Віра АГЕЄВА. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини. — К.: Віхола, 355 с. (о)	57,14
3.	Мартін ПУХНЕР. Писаний світ. Як література формує історію. — К.: Темпора, 460 с. (о)	53,71
4.	Олександр ПОТЕБНЯ. Поетика, або х=а<А. Лекції з теорії словесності. — Л.: Апріорі, 136 с. (п)	49,14
5.	Рон КЕППС. Як писати про війну. — К.: Смолоскип, 160 с. (п)	39,14
6.	Вілл СТОРР. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. — К.: Наш формат, 224 с. (п)	33,71
7.	Тетяна ТРОФИМЕНКО. Усе, що ви хотіли знати про українську літературу. Романи. — Х.: Віват, 304 с. (п)	29,71
8.	Фелікс ШТЕЙНБУК. Під «знаком Саваофа», або «там, де...» Ульяновко. — К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 392 с. (п)	27,43
9.	Катерина ШМЕГА. Дискурс маскулінності у прозі Івана Франка. — Л.: Інститут Івана Франка; К.: Наукова думка, 230 с.	15,71

ні експерименти дослідників мозку. «Сканування мозку показало, що цікавість починається з маленького сигналу в частині мозку, що відповідає за відчуття насолоди: прагнення розгадати таємницю чи бажання знати, як розгортатимуться події, достоту такі самі, як і жага до наркотиків, сексу чи їжі». Отже, для нашого мозку сторітелінг — це все: від розгадування кросвордів до «гарної розмови як частини процесу зваблення» (С. Кінг).

«Тільки навчившись контролювати зовнішній світ, мозок отримує бажане», — пише далі Сторр. І тим самим легалізує будь-яку історію: «Історія — це такий вид гри, що дає нам змогу відчувати на мить утрату контролю, не наражаючись на небезпеку». Ну так, це добре пояснює прихильність масового читача до жанрової літератури. Та що далі, то загадковіше: «Насправді реальний світ — це лиш реконструкція реальності. Все відбувається у нас у головах. Це витвір нашого мозку-оповідача... Мозок вибудовує причинно-наслідкові зв'язки навіть там, де їх немає... Контрольовані галюцинації в тиші й темряві черепної коробки, які ми вважаємо реальністю».

Відтак уся література — «така собі галюцинація в галюцинації, яка максимально наближує нас до реальності. Ближче вже не підійти». Тож не варто аж так перейматися «правдивістю» нефікшну, він теж підлягає висновку нейродослідників: «Щоб ми почувалися героями та героїнями в наших історіях, мозок «перепише» наше минуле». Це стосується передовсім мемуарної літератури, на якій значною мірою базується історіографія. Так, «письменники створюють симулякр людської свідомості», — як зазначає Вілл Сторр. І може, це ближче до реальності, аніж перебірання архівних випадковостей? І це про художню літературу, яка здатна переносити нас у часі і просторі: «Перенесення змінює людей. А тоді люди змінюють світ».

Книжка Сторра має підзаголовок

«Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших». Там є багато про давні епоси, про «первісно-племінну жагу справедливості». До цього означення він ставиться негативно, і з ним згоден. Бо «основа поведінкових моделей убивць — коли здається, що загальний статус під загрозою, і члени групи бояться навіть імовірного приниження з боку іншої групи, результатом може стати різанина, хрестовий похід чи геноцид». Це, власне, опис ментального стану до донецьких «ополченців», що росіян узагалі. Це умова їхнього колективного виживання. А в основі — диктат мозку: «Обурення — первісна емоція, відповідальна за насолоду». Утім, Сторр залишається оптимістом: «Якщо племінне мислення — це первородний гріх, то історія має його відмолити».

Як це здійснити — не є завданням нашого автора. Він окреслив з одного боку межі можливого, а з іншого — «темні глибинні інстинкти, характерні для поведінки людей». Книжка вийшла в Лондоні 2019 року, й дослідників такого рівня не випало б ігнорувати у своїх приватних інтенціях російсько-українську війну, але цього тут немає. Чи є? Як на мене, ця цитата прояснює багато що: «Якщо хочете знати, наскільки упередженою та несамовитою була б людина з несформованою моделлю реальності, просто уявіть чотирирічку. Або чотирнадцятирічного підлітка».

Схоже, Вілл Сторр назвав свою книжку «наукою» сторітелінгу приховано іронічно. Йому йшлося насамперед про з'ясування спонук до «письменництва» з погляду сучасної нейропсихології. Як і Стівен Кінг, він неоднораз підкреслює надважливість читання для літературних новобранців. І в цьому сенсі книжка Вілла Сторра — це заповнення асортименту не кількістю, а якістю. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

Ірина ПЕЛИПКО

Народну артистку Богдану Півненко називають українським Паганіні у спідниці. Вона на сцені Харківського національного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка/Схід Опера 13 квітня відкривала Міжнародний музичний фестиваль класичної музики KharkivMusicFest, який відбувається попри повномасштабний період російсько-української війни. Перед концертом ми поспілкувалися з Богданою про виступ у Харкові та промоцію України за кордоном. Запитали, чи змінилося сприйняття української музики у світі.

У Мадриді зіграли український модерн

■ Богдано, яким було ваше 24 лютого 2022 року?

— Як і всі люди, була шокована. О 5-й ранку в кімнату зайшов мій чоловік і сказав, що почалася війна. І, звичайно, ми були в повній безпорадності — не вірили, що таке може бути. Ми були не з тих, хто готував тривожні валізки.

■ Останній рік ви активно гастролюєте і промотуєте Україну, вас називають амбасадоркою нашої країни за кордоном. Які концерти найбільше запам'яталися?

— Кожен концерт для мене унікальний — десь місцем проведення, де публікою. Десять на мене чекають дорогі мені люди. Перший концерт, який я відіграла після вторгнення, відбувся в Берлінській філармонії. Це був благодійний концерт.

Нам дуже не хотілось виїжджати з країни, і ми все сподівались, що буде, як у Грузії: 10 днів — і якимось домовляться. Ніхто не чекав такої повномасштабної війни. Коли надійшла пропозиція зіграти в Берлінській філармонії, я взяла сина — і ми поїхали.

Потім було багато виступів у різних країнах, де я не тільки виступала з українською програмою, а ще й розповідала про ці твори. Бо насправді іноземці майже нічого не знають про нашу музику.

Для мене такі освітньо-музичні концерти дуже важливі, бо це привід донести зі сцени хоча б трохи інформації про Україну. Дуже багато людей в Італії, Швейцарії, Англії підходили після концерту і питали: «А чому ми раніше ніколи не чули вашого Мирослава Скорика чи Євгена Станковича?». Якщо Валентина Сильвестрова ще знають, то інших — ні. Для багатьох відвідувачів концертів таким чином відбувалося відкриття нашої культури.

■ Розкажіть про виступ у Мадриді.

— Коли ми були з концертом у Мадриді, то там відкрилася виставка «Український модерн» у музеї Тиссена-Борнемисса. На відкритті ми зіграли український модерн, і власниця музею сказала, що зараз надважливо розповідати, що те, що люди знали раніше як російський модерн, то є насправді український. І Україна — це не якась невідома республіка, а країна з величезною культурою.

Те, що відбувається після 24 лютого 2022 року, — катастрофа. Та водночас це можливість для промоції України та нашої культури. Тепер усі знають, що є Україна, вона окремо на мапі від Росії. Знають і про те, що в нас є величезний пласт культури, яким можна пишатися.

І наша місія артистів — доносити інформацію і створювати імідж нашої країни, створювати нові сприйняття нас іншими людьми. Саме це роблять й організатори фестивалю KharkivMusicFest.

■ Як вплинуло вторгнення Росії в Україну на музичні запити слухачів у різних країнах? Як публіка там реагує на українські твори у вашому репертуарі?

— Нещодавно був цікавий і показовий випадок — мені телефонують із дуже солідної агенції і питають, чи можу я завтра зіграти концерт у Женеві. В них мав хтось зіграти, але з якихось причин не зміг, і одразу ж питають, чи можу я зіграти щось соло. Відповідаю, що є дуже класна програма української музики, виконання з роєм. А собі одночасно думала, що почнуть відмовлятися, бо українську музику ж не знають. Та вони кажуть: «Ок». Тож моя піаністка прилетіла в Женеву — і ми зіграли.

Після виступу представники агенції сказали, що були дуже вражені — всім дуже сподобалося. Тобто публіка, що прийшла, купувала квитки не на наш виступ;

■ ВИСОКА НОТА

Скрипалька Богдана Півненко:

Нам треба навчитися свої надбання цінувати та нести гордо

Скрипалька Богдана Півненко зіграла на відкритті фестивалю KharkivMusicFest. Фото надане організаторами.

вони знали, що буде заміна, — прийшли і відкрили для себе наших чудових композиторів.

Харків — рідне місто

■ Як виступали в Україні?

— Грали в Чернігові, концерт проходив в Академії сучасної української музики — тоді якраз були блекаути і діти сиділи з ліхтариками в підвалі. Незважаючи на те, що місто помітно зруйноване російською зброєю, там є достатньо молоді. Вони з гордістю говорили, що відстояли місто. Це просто до сліз. Такі історії дуже запам'ятовуються.

■ Які ваші стосунки з Харковом та фестивалем KharkivMusicFest?

— Харків — моє рідне місто, я тут народилася та прожила до 16 років. Потім поїхала навчатися у Київ. (То був 1993 рік, дуже важкі часи для всієї країни в економічному плані). Тож Харків для мене є особливим містом. Отримавши пропозицію від програмної директорки KharkivMusicFest Юлії Ніколаєвської зіграти на відкритті, я погодилася не роздумуючи.

■ Не відмовляли рідні чи близькі їхати у місто, яке часто обстрілюють російські війська?

— Коли казала, що я їду в Харків, то всі були в шоці. Бо ніхто не вірив і не вірив, що тут триває, зокрема, культурне життя. Але це моє рідне місто. І я довго не приїздила в Харків. Тому відчула, що обов'язково маю сюди поїхати. В такі моменти найбільше усвідомлюєш, що це твоя рідна земля, яка багато значить у твоєму житті.

■ Чому саме таку програму обрали для концерту: музика українських композиторів сучасності Золтана Алмаші й Олександра Гоноболіна, знамениті «Пори року» Антоніо Вівальді та «Пори року в Буенос-Айресі» Астора П'яццоллі?

— Коли мене запросили відкрити фестивальну програму, то попередили, що програма має бути адаптивною під кіль-

кість наявних музикантів оркестру та має зберегтися «фішка» фестивалю — виконання не тільки всесвітньо відомих творів, а й творів українських композиторів, бо фестиваль завжди знайомить публіку з творами вітчизняних творців. Тому вирішила, що найкращою підбіркою в такому випадку буде програма з усім відомими творами Вівальді, П'яццоллі та сучасних наших композиторів Олександра Гоноболіна та Золтана Алмаші. Тож на відкритті фестивалю відбулася прем'єра композицій наших співвітчизників. До речі, Олександр Гоноболін — композитор із Херсона, його твори виконував Берлінський оркестр у Берлінській філармонії до дати роковин нападу Росії на Україну.

■ На ваш погляд, що сьогодні може спонукати музикантів зі світовим ім'ям виступити на українській сцені?

— Це болюче питання, бо у нас на це немає фінансування, а зірки зі світовим ім'ям хочуть значних гонорарів. Та зазначу, що багато кому з них не все одно, багато хто підтримує Україну. Наприклад, Анне-Софі Муттер — видатна німецька скрипалька, одна з перших зробила благодійний концерт для України в Німеччині. Думаю, якщо звернутися до таких зірок, то вони б виступили зі значною знижкою.

Завдання виконавців — зробити українську музику впізнаваною

■ На відкритті KharkivMusicFest ви зіграли з фестивальним оркестром. Що для вас важливо в роботі з музикантами? З якими з оркестрів ви хотіли б попрацювати в майбутньому?

— Та, мабуть, з усіма. Бо в мене є мрія, щоб українська музика звучала на всіх кращих сценах світу. От у Мирослава Скорика є десять чудових концертів, а де їх грають? А ніде. Навіть в Україні не грають. У Євгена Станковича є п'ять концертів, та за кордоном не знають про це. І ясно, якщо не знають, то й не запрошують із тим.

Тому в мене мрія, щоб нас запрошували з українською музикою. Цікаво грати наше і відкривати це як для нашої публіки, так і для закордонної. Наприклад, твори Золтана Алмаші — незвичайні. Його музика цікава, оригінальна. І саме такі твори хочеться грати.

■ Чи є у вас кумири в професії? Хто вони?

— Зараз уже той вік, коли про кумирів зазісно говорити. А от коли навчалась, була студенткою, то це був Гідеон Кремер, який фантастично грає сучасну музику. Він так оперує часом, що нам усім треба в нього вчитися. Ще Софі Муттер — її ранні записи музики. І, звичайно, абсолютно геніальна піаністка — Марта Аргеріх. Не можу сказати, що це кумири, але це ті люди, чийми талантами я захоплююсь.

■ Чи вважаєте ви, що необхідно займатися просвітництвом? Наприклад, проводити ознайомчі лекції перед концертами.

— Так, це дуже потрібно. Наприклад, 4 квітня ми грали концерт української музики в Женевській консерваторії. І це був концерт-лекція, де я розповідала про Мирослава Скорика, Валентину Сильвестрову, Євгена Станковича. Коли розповідаєш про цих композиторів, про їхню творчість і життя, то після цього публіці значно легше сприймати їхню музику, слухачі не залишаються байдужі.

Після концертів в Англії, Іспанії, країнах Балтії люди кажуть: «Дякуємо вам, що відкриваєте українську музику». Звернула увагу, що публіці дуже подобаються твори Юлія Мейтуса, Лева Колодуба.

У мене програма підібрана так, щоб максимально знайомити аудиторію з новими іменами, бо, поки є інтерес до України, треба на повну цим користуватися. Люди йдуть з концертів приємно вражені тим, наскільки у нас величезна культура, талановиті композитори, всі такі різні. Нам треба навчитися свої надбання цінувати та нести гордо. Наше завдання, виконавців — зробити українську музику впізнаваною. ■

Олександр Шовковський
в. о. головного тренера ФК «Динамо» (Київ)

«Маючи за плечима великий досвід, відчуваєш, яким чином ти можеш впливати на колектив, на команду, на гравців. Ти маєш бути впевнений у собі».

■ ФУТБОЛ

Натхнення для лідерства

Кращий бомбардир «Дніпра-1» досяг у нинішньому сезоні гросмейстерської позначки результативності

Григорій ХАТА

Поточний чемпіонат ще триває, а в Українській асоціації футболу вже думають про наступний сезон. Головне завдання, котре потребує вирішення, — це повернення на стадіони глядачів. Вочевидь, нинішній ЧУ вже дограватиметься за порожніх трибун. А от новий національний турнір, сподіваються в УАФ, розпочнеться з глядацькою аудиторією.

«Є домовленість з нашими урядовцями, щоб на наступний чемпіонат пропрацювали протокол безпеки для обмеженої кількості болівальників, які можуть потрапити на наші стадіони. Будемо робити так, щоб футбол став доступний для наших уболівальників, аби вони могли стежити за матчами клубів та збірних у безпечних умовах», — розповів очільник УАФ Андрій Павелко.

Також анонсував керівник асоціації й іншу хорошу для вітчизняного футболу новину: «Хочу запевнити, що у збірній буде новий тренер. З ним є домовленість, і в обумовлений час ми про це оголосимо. Я впевнений, що уболівальники будуть задоволені, бо ми обираємо тренера не на окремі матчі, а має-

У матчі проти «Металіста» динамівці, вперше в другій частині чемпіонату, відзначилися трьома влучними ударами.
Фото з сайту fcdynamo.com.

мо стратегію розвитку. І на презентації ми зможемо розмовити з новим наставником розповісти про нашу стратегію».

Нагадаємо, що УАФ наполегливо веде перемовини з Сергієм Ребровим і, очевидно, саме з ним (після завершення сезону в ОАЕ) готується укласти довгостроковий контракт. Та в будь-якому разі зустрінуться вітчизняні збірники з новим наставником уже після завершення клубного сезону, коли в червні зберуться для підготовки до поєдинків євровідбору-2024 — проти Північної Македонії та Мальти.

А до завершення нинішнього ЧУ командам залишилося зіграти ще сім повних турів. Попри п'ятиочковий гандикап «Шахтаря» над «Дніпром-1», чемпіонська гонка далека від свого формального завершення. Для того аби випередити «гірників» у турнірній таблиці, у дніпрян є гра в запасі та очне побачення з командою Ігоря Йовичевича, котре відбудеться в передостанньому турі.

Не виключено, що саме той матч і носитиме умовний статус «золотого». У команди з Дніпра роззабивався її головний бом-

бардир Артем Довбик, що неабияк має надихнути підопічних Олександра Кучера. Нині на його бомбардирському рахунку — 20 голів. І до рекорду українських чемпіонатів, який становить 25 м'ячів і належить колишньому гравцеві «Шахтаря» Генріху Мхітаряну, не так уже й багато. Думається, що саме від успішних дій Довбика значною мірою й залежатиме підсумкове місце «Дніпра-1» у турнірній таблиці.

Відчутний прорив минулого тижня стався й у грі «Динамо». Після двох нічийних поє-

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. 23-й тур.
«Металіст» — «Динамо» — 1:3, «Верес» — «Львів» — 3:2, «Колос» — «Шахтар» — 1:3, «Зоря» — «Чорноморець» — 3:1, «Минай» — «Металіст-1925» — 1:1, «Інгулець» — «Дніпро-1» — 0:2, «Рух» — «Ворскла» — 1:1, «Кривбас» — «Олександрія» — 2:1.

Турнірне становище: «Шахтар» — 56, «Дніпро-1» — 51 (22 матчі), «Зоря» — 49, «Динамо» — 44, «Олександрія» — 34 (22), «Кривбас» — 31, «Ворскла», «Колос» — 30, «Металіст-1925», «Інгулець» — 26, «Верес» — 24, «Чорноморець», «Минай» — 23, «Рух» — 20, «Металіст» — 19, «Львів» — 13.

динків «біло-сині» знову досягли переможного результату. У гостьовому матчі проти «Металіста» динамівці забили одразу три м'ячі — вперше від початку другої частини сезону. Пожвавлення в їхній грі сталося після підйому на тренерський місток Олександра Шовковського, котрий тимчасово замінив на посаді головного наставника Мірчу Луческу. Румун, як відомо, перебуває на лікарняному і вже переніс дві операції — на серці та кульшовому суглобі.

За словами Шовковського, на посаді керманіча для нього важливо передавати гравцям досвід і впевненість, котрі він має як гравець за своїми плечима. При цьому, розповів в. о. головного тренера «Динамо», він перебуває на постійному зв'язку з Луческу й команда продовжує виконувати його тренерські настанови. Без сумніву, на фініші чемпіонату «Динамо» ще спробує «зацепитися» за «бронзу», проте відіграти у «Зорі» п'ять очок форі підопічним Шовковського буде складно. Очки в нинішньому чемпіонаті луганський клуб втрачає нечасто. ■

■ ХОКЕЙ

Підйом відкладається

Українська чоловіча хокейна збірна прогнала вирішальний матч за підвищення в класі

Олексій ПАВЛИШ

Після української жіночої збірної завдання підвищення у класі взялась виконувати й чоловіча хокейна команда. Перед стартом у третьому за рангом дивізіоні чемпіонату світу в Естонії — 1В — підопічні Вадима Шахрайчука провели шість спарингів, у кожному з яких перемогли: «синьо-жовта» збірна по два рази обіграла Литву, Латвію й Угорщину, які виступають у вищих за рейтингом дивізіонах.

На самому ж «мундіалі» наша команда мала зіграти проти Естонії, Сербії, Китаю, Нідерландів та вирішальний у контексті боротьби за вихід до вищої ліги матч — із Японією. За регламентом, лише переможець групи отримуватиме путівку до сильнішого дивізіону, а збірна, яка стає останньою, падає в хокейній ієрархії ще нижче.

Четвертий поспіль ЧС у третьому дивізіоні збірна розпочала матчем проти господарів Олімпіади-2022 — китайців, які потрапили на ЧС-2023 після того, як стали переможцями дивізіону ПА. Підопічні Шахрайчука розпочали поє-

динок із двох шайб у першому періоді, на що представники Піднебесної, основу якої становлять натуралізовані хокеїсти з Північної Америки, відповіли аж чотири шайбами у другій 20-хвилинці. У третьому періоді Україна спочатку скоротила відставання, а за чотири хвилини до сирени зрівняла рахунок, перевіривши гру в овертайм: уже там Китай закинув вирішальну шайбу і виграв матч (5:4). Поразка в овертаймі у дебютному матчі принесла збірній один заліковий бал.

Після прикрої й водночас несподіваної невдачі у матчі-відкритті підопічні Шахрайчука не залишили жодних шансів сербам (7:0) та естонцям (7:4), а в матчі з нідерландцями наші хокеїсти взагалі закинули понад десять шайб — 14:2. Перемога з таким рахунком — найбільша для України на чемпіонатах світу з квітня 2010 року. Тоді «синьо-жовті» розгромили Сербію з різницею в 13 шайб — 15:2.

Зрештою, після розгрому нідерландської команди стало очевидно, що вирішальним у контексті боротьби за підвищення у класі стане очний матч зі ще одним лідером групи — Японією. «Всі готуються до битви з Японією, усі здорові,

Українським хокеїстам знову не вдалося піднятися у другий дивізіон світового хокею.
Фото: Федерація хокею України.

слава Богу. Працюємо, вивчаємо суперника, хоч він і дуже знайомий». Суто психологічно готуємося», — говорив перед матчем Вадим Шахрайчук, адже перед цим наші хокеїсти прогнали японцям шість матчів поспіль, у тому числі — торік.

Україні для виграшу дивізіону потрібно було обіграти Японію з будь-яким рахунком в основний час, але, на жаль, цього не сталося: як і раніше, сильнішими були представники азійської команди (5:3). При цьому перші два періоди вийшли для нашої збірної провальними (0:4). У фінальному періоді збірній вдалося скоротити відставання, але не більше (3:5). Таким чином японці, які фіні-

шували першими, піднімаються вище, а українці знову спробують виграти групу наступного року.

Нагадаємо, що в топдивізіоні чемпіонату світу з хокею збірна України виступала у період із 1998-го по 2007 роки. Найкращий результат — дев'яте місце на ЧС-2002. Нагомість у дивізіоні А наша збірна востаннє грала у 2017 році, коли хокеїсти посіли останнє місце. Відтоді на ЧС у третій за рейтингом лізі планети «синьо-жовта» збірна займала четверте (2018), п'яте (2019) та третє місце (2022). У 2020-му та 2021 роках через пандемію ковід-19 планетарні форуми не проводилися. ■

ЗІРКИ

Анджеліна Джолі нарешті вийшла у СВІТ

І здивувала всіх вибором образу

Марія ТКАЧЕНКО

Напередодні Джо Байден приймав президента Південної Кореї Юн Сок Ея та його дружину Кім Кон Хі. Анджеліна Джолі теж відвідала урочистий обід у Білому домі разом із сином Меддоксом.

Для цього Анджеліна одягла довгу білосніжну сукню, а Меддокс з'явився в чорному смокінгу.

Нагадаємо, що раніше Анджеліна Джолі була одружена з Бредом Піттом. Пара розлучилася через десять років стосунків. У них шестеро дітей: Меддокс Шиван, Пакс

Фото з сайту psider.ua.

Тьєн, Нокс Леон, Захара Марлі, Шайло Нувель та Вів'єн Маршелін. Усі носять прізвище Джолі-Пітт, хоча лише троє —

Шайло, Нокс та Вів'єн — є біологічними.

Зараз Пітт щасливий з Інес де Рамон. Закохані багато часу проводять

разом, недавно папараці зняли їх на відпочинку. Анджеліну раніше було помічено на побаченні з мільярдером. ■

ТАКЕ ЖИТТЯ

Як зараз виглядає 43-річний Ченнінг Татум?

Голлівудська зірка продовжує підтверджувати звання секс-символу

Марія НЕВЗГЛЯД

Напередодні, 26 квітня, Ченнінг Татум відсвяткував день народження — акторові виповнилося 43 роки.

Сальма Хайек, колега Татума з фільму «Супер Майк: Останній танець», виклала відвертий знімок із ним і підписала: «Той із нас, хто

не тренувався щодня, залишився в одязі».

Раніше актор дав велике інтерв'ю, де розповів про зйомки інтимних сцен з актрисою.

Зараз Ченнінг щасливий у стосунках із Зої Кравіц. Про їхній роман стало відомо влітку 2021-го. Пара не коментує роман, проте якісь подробиці вдається дізна-

Фото з сайту google.com.

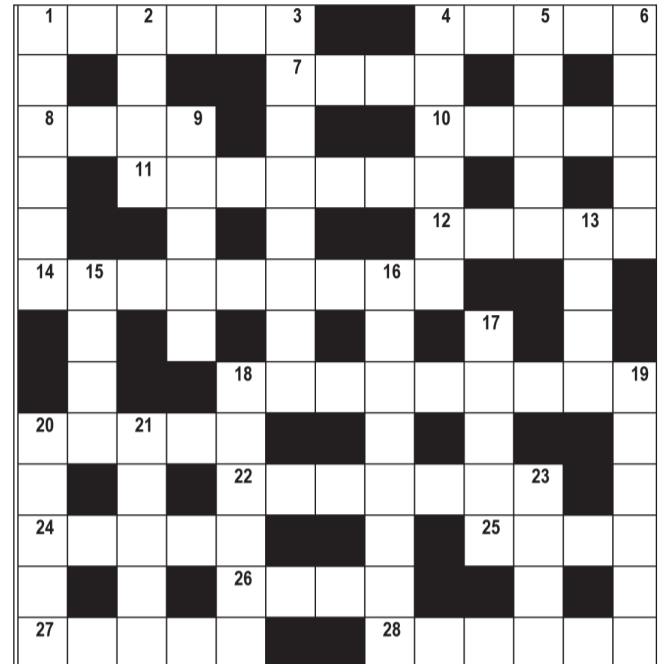
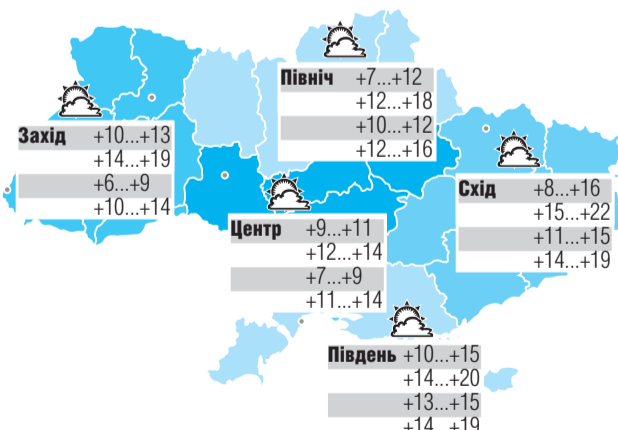
тися завдяки інсайдерам. «Вони дуже щасливі. Їхня кар'єра в центрі уваги, і вони разом поділяють цю пристрась», — ідеться в журналі People. ■

ПОГОДА

4–5 травня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер північно-східний, 2-3 м/сек. Температура вночі +11...+12, удень +13...+15. Післязавтра вночі +8...+10, удень +11...+14.

Курорти Карпат: хмарно, дощ. **Славське:** вночі +5...+6, удень +8...+10. **Яремче:** вночі +7...+8, удень +10...+11. **Міжгір'я:** вночі +5...+6, удень +8...+10. **Рахів:** вночі +7...+8, удень +10...+13.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №18

По горизонталі: 1. Військове звання в армії УНР. 4. Плавучий застережний знак, який установлюють для загороження небезпечних місць у зоні фарватера. 7. Шапка, берет, кепка, кашкет. 8. Газ, із якого роблять добрива. 10. Ім'я американського письменника, якого називають батьком детективного жанру. 11. Титул монарха в деяких країнах Близького і Середнього Сходу. 12. «... мій! ... мій завжди буде! Ніхто не перекреслить мій ...!» (Василь Симоненко). 14. Український режисер-постановник, який зробив перші фестивалі «Червона рута» та «Вивих» у Львові. 18. Популярний сто років тому танець, різновид швидкого фокстроту. 20. Святковий хліб, який печуть на Великдень. 22. Народна назва гриба підосичника. 24. Шведська колodka, що ввійшла до фразеологізму. 25. Гроші, вартість, капітал. 26. Хутряне взуття народів Півночі. 27. Висушене листя, на яке Сагайдачний проминяв дружину. 28. Межа між державами.

По вертикалі: 1. Волосся зі шкірою — трофей американських індіанців. 2. Поетичний прийом. 3. Смужка шкіри, що прилягає до нігтя. 4. Антагоніст правди. 5. Солодке червоне вино, яке часто називають «церковним». 6. Виконан-

ня певних доручень поза чергою, яке використовують в армії для дисциплінарного виховання. 9. Порода мисливського собаки, навченого шукати дичину в норах. 13. Столиця Норвегії. 15. «Доки сонце зійде, ... очі виїсть». (народна приказка). 16. Тонкий млинець, що печуть на солодкому моголі. 17. Довгий щетинистий вусик жита, пшениці чи деяких інших злаків. 18. Фокусник, маг, відьмак. 19. Восьма планета сонячної системи. 20. Різновид акції протесту, коли люди стоять на одному місці з плакатами. 21. Польське курортне місто. 23. Спецпідрозділ Національної поліції України, призначений для вирішення надзвичайних ситуацій. ■

Кросворд №17 від 26 квітня

ПРИКОЛИ

Іде дід по лісу, гриби шукає, аж тут дивиться — закопаний у землю по шию хлопчина.
— Ой, синку, та що ж це за люди таке з тобою зробили?
— Дедушка, дедушка. Помогіть мені. Мене бандеревці поймали і закопали!
Дід, нагрібаючи на голову хлопчини глину:
— Ой! А що ж це їм земельки то не стало?

У школі. Вчителька:
— Васильку, де міститься росія?
— Мені татко не дозволяє ма-

тукатись!

Гуцул іде полоніною і веде за руку хлопчика-негра. Другий гуцул:
— Іване, а хто то?
— Онук.
— Марійчин хлопець?
— Марійчин!
— А Марійка де?
— Вчиться в місті.
— А чого воно таке чорне?
— Зате гарантія, що не москаль.

— Алло, це ППО росії?
— Так...
— У вас учора два пропущених, зі святом!

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції:
+38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції:
ukr.moloda@ukr.net
Рекламне бюро:
reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації:
454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kyiv.ua>

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем —
vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенкі були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009018
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 83
Верстка та виготовлення
фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
Газета виходить
щосереди
Тираж 86734

Володимир СЕРГІЙЧУК,
завідувач кафедри історії світового
українства Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, доктор
історичних наук, професор

У сучасному суспільному житті України сталося щось небувале: новопризначений міністр освіти і науки Оксен Лісовий звернувся до широкої громадськості з проханням бути послідовними насамперед у «розслідуванні й покаранні всієї вертикалі злочинців, своїх і іноземних, живих і давно померлих. Без найменшої лояльності. Без термінів давності. Без оглядки на те, ким є зараз їхні нащадки». Як це актуально нині, коли Україна кривавиться у важкій боротьбі з одвічним ворогом, котрий і досі використовує свою п'яту колону для ліквідації не тільки нашої державності, а й знищення всіх нас «до останнього хохла» — саме з таким гаслом московські карателі тримали в облозі занесені на «чорну дошку» українські села під час Голодомору-геноциду 1932—1933 років.

А ще міністр освіти наголошує, що нам «важливо формувати у молодого громадянина історичну пам'ять на емоційному рівні», бо «не відчуваючи емоційного зв'язку з попередніми поколіннями, не розділяючи болю трагедій і триумфу перемог попередніх поколінь — націю не станеш».

Чому в 33-му закривались класи та цілі школи?

Без сумніву, не буде ні в кого заперечень і щодо акцентування міністром на ретельному ставленні до наукових досліджень проблематики геноцидів. Однозначно: «Не допускати поспішності, маніпуляцій, спотворень. Дотримуватись найвищих стандартів наукової дискусії і дуже зважено оприлюднювати результати досліджень».

Відгуки на це звернення Оксена Лісового в соціальних мережах в абсолютній більшості — позитивні. З-посеред невеликої кількості до деякої міри насторожених (бо ж не раз уже обпеклися сподіваннями!) лише кілька виділяються упередженням до перших кроків нового міністра. Зокрема, допис кандидатки історичних наук, дослідниці гендерної проблематики й сексуального насильства під час збройних конфліктів Марти Гавришко з Інституту українознавства НАН України у Львові. Їй не сподобалося те, що міністр Оксен Лісовий 31 березня взяв участь у Національному круглому столі «Геноцид української нації: збройна агресія росії проти України». Бачите, співорганізатором його виступила Національна асоціація дослідників Голодомору-геноциду українців, «що просуває антинаукову, як вважає ця пані, цифру про 10,5 млн убитих під час Голодомору 1932—33 років».

А чому, власне, міністр не повинен був відвідувати цей науковий захід у Національній академії правових наук України, де, крім учених, виступали також голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук, перший заступник секретаря Ради національної безпеки й оборони генерал Руслан Хомчак, міністр юстиції Денис Малюська, голова Комітету Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності Сергій Іонушас, лауреатка Нобелівської премії миру Олександра Матвійчук?

Саме тут міністр міг наживо, а не з підготовлених апаратом відомства довідок, почути думки таких поважних учених, як Наталія Кузнецова, Володимир Василенко, Ярослав Калакура, Михайло Костицький, Павло Гриценко та інших. У тому числі й на емоційному рівні, про важливість якого наголошує у своєму зверненні Оксен Лісовий.

Що ж стосується «просування антинаукової цифри про 10,5 млн убитих під час Голодомору 1932—33 років», то дим «займався» саме автор даних рядків. І це «просування» полягало в тому, що присутнім було продемонстровано копії документів з вітчизняних архівів щодо наявності дітей в Україні перед Голодомором, розрахунки Держплану УСРР про їх можливу кількість 1937 року, відтак пролонгацію згідно з нормами природних втрат до 1939-го, зрештою, і скільки їх залишило-

КОЛІЗІЇ

Глас кремля з галицького П'ємонту

Як Марта Гавришко повчає міністра освіти і науки України

Міністр освіти і науки Оксен Лісовий був одним з ключових учасників Національного круглого столу «Геноцид української нації: збройна агресія росії проти України».

ся на основі первинних оригінальних документів. Так от, немовлят до 14-річного віку в Україні тоді недорахувалися 4 млн 168 тисяч дітей.

Враховуючи це, незаангажовані фахівці розрахували ту цифру, проти якої так протестує Марта Гавришко, — 10,5 млн жертв: 9 млн 108 тис. 500 в УСРР і 1 млн 391 тис. 500 на Північному Кавказі. Зрештою, це відповідає повідомленням німецьких дипломатів з УСРР 1933 року: від семи до 10 мільйонів. І це все ретельно перевірила слідча група СБУ в ході досудового розслідування відповідно до доручення Генеральної прокуратури України ще від 7 вересня 2009 року.

Я не фахівець з проблем гендерної політики та сексуальної моралі і не беруся судити про науковий рівень творчого доробку пані Гавришко, котрий є своєрідним звітом за одержані нею 15 зарубіжних грантів. Останні два, до речі, стосуються й дослідження Голокосту євреїв під час Другої світової війни. Але я не знаю її праць із тематики Голодомору-геноциду 1932—1933 років, зокрема щодо підрахунку втрат.

Перш ніж поставити свій підпис під зобов'язанням говорити правду і тільки правду слідчому з особливо важливих справ СБУ, я об'їхав усі обласні архіви, де можна ще віднайти первинні документальні свідчення про цю трагедію українства. А пані Гавришко, яка звинувачує мене й моїх колег із Національної асоціації дослідників Голодомору-геноциду українців, перегортала класні журнали, в яких у вересні 1932 року записано 38 школярів, у травні 1933-го — 22, а з 1 вересня їх стане лише 20? Вона читала доповідні сільських учителів, які, не побачивши 1 вересня 1933 року очікуваних першокласників, пішли до їхніх родин поцікавитися причиною неявки до школи, після чого проти прізвищ відсутніх масово з'являлися примітки: «Помер 33-го»?

Чи вона знайомилася з протоколами спеціальних комісій обласних відділів народної освіти влітку 1933-го, які ухвалювали рішення про масове закриття не тільки окремих класів, а й сільських шкіл, ос-

кільки через величезний мор дітей там не було можливості розпочинати новий навчальний рік?

До речі, таке буде спостерігатися і в наступні роки — аж до 1940-го. Особливої гостроти ця проблема набула з початком 1938—1939 навчального року. Тоді 434 сільські школи України навіть не набрали учнів до першого класу, бо не виявилось по 10 дітей 1930 року народження у відповідних населених пунктах. Зокрема, така картина спостерігалася в 30 районах Чернігівської області в 99 початкових школах. При цьому доречно нагадати: до Голодомору 1932—1933 років початкові класи нараховували навіть до 50 дітей в одному.

А може, Марта Гавришко, за моїм прикладом, відвідала архіви на Кубані й Нижньому Подонні, де зберігаються документи про геноцид українців Північнокавказького краю? З них якраз можна довідатися про те, як морили голодом нащадків славних запорожців. А кого не зломали голодом, тих цілими козацькими станицями відправляли в люті холоди до далекого Сибіру й Казахстану, де викидали в снігові замети недозамерзлих у дорозі. Водночас намагалися відбити їм історичну пам'ять, змінюючи українські назви колишніх куренів Війська Запорозького на Кубані на більшовицький лад: Полтавську станицю — на Красноармійську, Уманську — на Ленінградську, Поповичівську — на Кагановицьку...

Знаю, що затяті прихильники дозволеної ще 1989 року Москвою цифри втрат для України 3,5 мільйона осіб порівнюватимуть смертність в українському селі й у Республіці німців Поволжя. Мовляв, там вона ще вища, ніж у нас була, що доведено американським ученим Олегом Воловиною, котрому, очевидно, дали доступ до російських архівів. Однак є маленьке уточнення: більшість населення окремих кантонів цього регіону становили не німці, а українці. Навіть столиця тодішньої німецької автономії в Поволжі місто Енгельс — це перейменована українська слобода Покровська.

Тож тамтешні втрати українців також необхідно додати до загальнонаціональних, тобто до 10,5 мільйона осіб. Як і жертви геноциду українців у Казахстані, де їхня кількість 1926 року 860 тисяч зменшилася в 1937-му на 200 тис. осіб, не враховуючи народжених за ці 11 років і десятки тисяч депортованих з УСРР, а також із таких регіонів нашого етнічного розселення, як Центрально-Чорноземна область, Середньоволзький та Нижньоволзький краї і вже згаданий Північнокавказький.

Як це відбувалося, я міг бачити з документів «особливої теки» бюро Казахстанського крайкому ВКП (б), з якою знайомився в архіві президента Казахстану в Алмати, а також із матеріалів комедантур радянських каральних органів у Караганді та її околицях, де наші співвітчизники з усіх названих теренів підписувалися, як правило, однозвично: українці. Підписів пані Гавришко про ознайомлення з цими архівними справами там не зафіксовано.

Бундестаг визнав, наші «історики» — ні

Я теж за виважену академічну дискусію. Але чому тоді мій виступ на організованій Українським науково-дослідним та освітнім центром на чолі з Людмилою Гриневич науковій конференції досі не надруковано в об'ємному збірнику матеріалів? Ось уже п'ять років минає від проведення присвяченого 85-м роковинам Голодомору-геноциду Форуму в Києві, а збірника матеріалів Український інститут національної пам'яті також не надрукував, хоч гроші в кошторисі було закладено.

Чому? Може, тому, що в моєму виступі послідовно викладається методика підрахунку втрат від Голодомору-геноциду з посиланням на конкретні архівні документи? Але ж очільник цієї інституції Антон Дробович іще в грудні 2021 року погодився з тим, що моя методика щодо підрахунку мінімальної кількості жертв у сім мільйонів цілком логічна, і він із нею погоджується.

Далі: прихильникам дозволеної москвою цифри втрат 3,5 млн (або ж 3,8—3,9 млн) «Український історичний журнал» дозволяє на своїх сторінках критикувати мої аргументи, але моя відповідь ось уже три роки не друкується. То де ж тут наукова дискусія? Ще одна важлива деталь: після першого ж засідання в лютому 2022 року перестала скликатися спеціально створена при Українському інституті національної пам'яті група науковців, яка на основі первинних документів вітчизняних архівів мала узгодити конкретну цифру втрат у роки Голодомору-геноциду 1932—1933 років.

Може, тому, що Київський національний університет імені Тараса Шевченка офіційно делегував до її складу автора цих рядків?

До речі, ті, хто «не просуває цифру 10,5 млн жертв», мали можливість із 2015 року організувати широку академічну дискусію щодо проблем Голодомору-геноциду 1932—1933 років в Україні. Йдеться про спеціально створену Україною і Німеччиною міждержавну групу істориків двох країн, на яких покладалася місія підготувати матеріали для визнання в Бундестазі ФРН цієї трагедії нашої нації геноцидом. Зокрема, з українського боку її очолював професор Ярослав Грицак.

Але які ж результати діяльності цієї комісії? Посольство України в Німеччині у вересні 2020 року заявило, що ця комісія відмовилася «від участі у дискусіях щодо визнання Бундестагом Голодомору 1932—33 рр. геноцидом українського народу на основі відповідної народної петиції, попри відповідні звернення до «комісії» з боку депутатів німецького парламенту. Лише під шаленим тиском громадськості «комісія» була зрештою фактично примушена організувати єдиний захід на цю тему, а саме вебінар 24 вересня 2020 року».

Тож довелося тим, хто «просуває цифру 10,5 мільйона» втрат, їхати в червні 2022 року на організовану українською діаспорою й Партією зелених Німеччини в Ессені міжнародну наукову конференцію, яка звернулася до Бундестагу ФРН із проханням визнати Голодомор 1932—1933 років геноцидом. Результат відомий — нашу ініціативу через два місяці було підтримано.

До слова, кілька днів тому ми зустрічалися з депутатами парламенту Італії від Партії радикалів, котрим також роз'яснювали геноцидну суть Голодомору 1932—1933 років, і також просили їх ініціювати розгляд цього питання законодавцями цієї країни.

Згаданий протест Марти Гавришко щодо «просування ненаукової цифри втрат» змусив звернути увагу іще на одну важливу деталь: ця історикinja поряд з виконанням обов'язків молодшої наукової співробітниці Інституту українознавства НАН України в 2013—2015 роках була відповідальною редакторкою наукового збірника «Український визвольний рух» і кураторкою академічних проєктів Центру досліджень визвольного руху, а в 2017—2018 рр. — старшою науковою співробітницею Меморіального музею тоталітарних режимів «Територія терору».

Чому про це доводиться говорити? Тому що коли в грудні 2021 року професор Станіслав Кульчицький (той, котрий у жовтні 1988 року протестував проти діяльності Міжнародної комісії юристів — вона тоді в Нью-Йорку в судовому засіданні розглядала злочин Голодомору-геноциду) ініціював збір підписів проти історико-криміналістичної експертизи щодо втрат у 1932—1933 роках 10,5 мільйона жертв, то серед перших його підтримали у Львові представники згаданих нібито ж патріотичних інституцій.

Була тоді серед підписантів і Марта Гавришко, яка тепер повчає міністра освіти і науки України, на які заходи він повинен ходити.

Чи це не якесь перевтілення галицького П'ємонтю, звідки Наддніпрянщина завжди чекала нових змін?

Будемо сподіватися, що вже не повториться історія з посланням православних Львова до московського царя від 1592 року, в якому вони не лише дякували за гроші на ремонт даху своєї церкви, а й нарекли його володарем Русі. Тим паче, що в столиці Галичини вже припинила діяльність остання церква московського патріархату.

І насамкінець. Очевидно, що в родині Марти Гавришко з Миколаєва Львівської області не було втрат від Голодомору-геноциду 1932—1933 років. А в обох моїх (батька і матері) на історичній Київщині недорахувалися по троє рідних.

Давно вже покійний батько не встиг розповісти нам про трьох Сергійчуків із Кривошиїнців нинішнього Білоцерківського району Київської області: ким вони мені доводяться — поки що не вдалося з'ясувати. Тому вважаю за свій обов'язок встановлювати імена всіх незажаних жертв в Україні й поза її межами. Незважаючи на те, що пані Гавришко іменує мене фальсифікатором за це «просування», — хай!

Історія все розставить на свої місця. ■

■ **ОВВА!**

Черкаська дилема: якому богу молитись?

Жителі Тального вийшли на протест проти московських попів

Біля Петропавлівського храму Православної церкви України тальнівчани протестували проти московських попів.

Фото видання «Вісті Черкащини».

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині в місті Тальне тамтешня громада провела протестну акцію «Тальнівщина без московського патріархату».

Спочатку люди хотіли зібратися на народні збори та молебень біля Свято-Троїцької парафії УПЦ (МП), повідомляють «Вісті Черкащини», але довелося йти до Петропавлівського храму Православної церкви України. Таку зміну дислокації видання пояснив благочинний Тальнівської громади ПЦУ протоієрей Андрій Гаргат.

За його словами, напередодні проведення зборів ними зацікавились СБУ, поліція та обласна адміністрація — казали, що це буде порушенням закону, і не виключали провокацій. Тож задля безпеки вирішено було перенести захід саме на територію Петропавлівського храму ПЦУ.

Тальнівчан обурило ще й те, що напередодні акції проти московської церкви поліція затримала і привезла до відділку п'ятьох місцевих студентів, які розвішували оголошення про молебень за Україну. Здивувало людей також те, що в день зібрання українців біля Петропавлівського храму ПЦУ там припаркувався автозак, були десятки поліцейських, нацгвардійців та спецпідрозділ у крапових беретках.

Уже після спільної молитви, проведеної священниками ПЦУ з Тальнівської громади, зі словом виступив протоієрей Андрій Гаргат, який наголосив на тому, що влада почала викорінювання московських попів із території України і це видно й по арешту митрополита Федосія в Черкасах.

Тож зараз, уточнив благочинний Тальнівської громади ПЦУ, маємо бути єдиним цілим, щоб вигнати цього ворога, який сидить за спинами наших бійців. І не чекати з фронту захисників, а самим мирно розібратися з московськими попами, які обманюють своїх парафіян, називаючи свою церкву українською.

«Нічого там українського немає, окрім гривні. Я впевнений, якби сюди зайшов московський кобін, двері Свято-Троїцького храму були б для них відкриті й навіть накритий стіл. Господь цього не допустив, він дав сили українському на-

роду, щоб цього не сталося. Десять разів кацапи нападали на нас, це — одинадцятий. Усі рази вони програвали на полі бою, але вигравали всередині. Так ось зараз саме час не допустити цього, адже московський патріархат — їхня велика надія», — говорить отець Андрій.

Він переконаний, що у московських попів нині є два виходи: перехід до ПЦУ або «чемодан, вокзал, росія».

«Російська релігія нині благословляє людей на смерті наших воїнів. Вони хочуть нас усіх знищити. Відвідувати зараз московську церкву та ходити до їхніх попів — це те саме, що й здавати розташування наших військових», — додає директор Тальнівського будівельно-економічного коледжу Андрій Андрущенко.

Як зазначає депутат Черкаської обласної ради Ігор Новицький, який теж був на зборах громади в Тальному, московські попи намагаються перефарбуватися і вкотре хочуть надурити народ. Але цього вже не станеться. Бо тальнівчани «вийшли проти брехні московської церкви та всіх тих, хто її фінансує — людей, які родом з цієї громади і нині займають державні посади».

Пан Ігор вважає, що шлях вирішення проблем з московською церквою має бути на рівні держави — повна заборона і конфіскація всього майна на користь громад, включно з розірванням орендних та інших відносин

«Сподіваюсь, найближчим часом це станеться. На жаль, Черкаська обласна рада в цьому плані не робить нічого», — уточнює Ігор Новицький.

Водночас міський голова Тального Василь Сідько, який був присутній на заході також, зазначив, що у нашій країні має бути єдина православна церква — українська. Він каже, що міська влада спілкується з представниками московського патріархату щодо їхнього переходу до Православної церкви України, але якщо потрібно буде, то на позачергову сесію вивесуть питання про відміну рішення щодо оренди землі церквами МП.

Як підсумував «Україні молодій» благочинний Тальнівської громади ПЦУ протоієрей Андрій Гаргат, днями в Тальному таки має зібратися позачергова сесія міської ради, аби анулювати рішення про надання в оренду землі московському патріархату. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на червень

«Україну молоду» у своїх відгукках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на червень. Передплатити «Україну молоду» потрібно до 18 травня, і ви отримуватимете газету з червня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
на чотири місяці — 211 грн. 44 коп.,
до кінця року — 370 грн. 02 коп.

Передплатний індекс — **60970**

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
на чотири місяці — 271 грн. 44 коп.,
до кінця року — 475 грн. 02 коп.

Передплатний індекс — **01555**

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн., на шість місяців — 14 грн., на дванадцять місяців — 22 грн.